Ազգ
Azg armenian daily
16 ՅՈՒԼԻՍ 1994, ՇԱԲԱԹ # 134 (637)

SABCO
SABCO OVERSEAS TRADING LTD.
LIMASSOL CENTRE, BLOCK 6, SUITE 307, P. O. BOX 6543
TEL +357-5-370962
FAX +357-5-370945
OUR BANKERS: B. E. M. O. BANK, LIMASSOL, CYPRUS; FEDERAL BANK OF THE MIDDLE EAST, LIMASSOL, CYPRUS; BANK OF CYPRUS, LIMASSOL, CYPRUS; HELLENIC BANK, LIMASSOL, CYPRUS
Հայաստանի եւ ԱՊՀ երկրների համար Կիպրոսի եւ Ռոտերդամի պահեստներից
ՇԱՔԱՐ, ՍԹԵՐԻ, ԽՄԻՉՔ, ԿԱԿԱՈ-ՅԻ
ուղիղ հասցեատիրոջը՝ ծովով եւ ինքնաթիռով

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ադրբեջանի վրա առավելագույն ճնշում գործադրելը միջազգային հանրության առաջին խնդիրն է

ԼՈՆԴՈՆ, 15 ՅՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐԶ: Լեռնային Ղարաբաղի դեմ հերթական խոշորածավալ հարձակողական ռազմական գործողությունը կանխելու նպատակով Ադրբեջանի վրա առավելագույն ճնշում գործադրելը պետք է դառնա միջազգային հանրակցության ներկայիս խաղաղարար գործունեության առաջնային ուղղությունը: Ինչպես հայտնի դարձավ Լոնդոնի պաշտոնական աղբյուրներից, այսպիսի հետեւության են հանգել Միջազգային քրիստոնեական համերաշխության ներկայացուցիչները, որոնք հուլիսի սկզբին մարդասիրական առաքելությամբ այցելել էին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն:

ԼՂՀ կատարած այցի արդյունքների վերաբերյալ այդ կազմակերպության պատվիրակության պատրաստած զեկուցագրում մասնավորապես ասվում է, որ եթե Ադրբեջանը նոր հարձակողական գործողություն ձեռնարկի, ապա Ղարաբաղի հայերը լի են վճռականությամբ արժանի հակահարված հասցնելու հակառակորդին, քանի որ իրենց իսկ, ղարաբաղցիների ասելով, նրանք ավելի քան երբեւէ լավ են նախապատրաստված ադրբեջանցիների հնարավոր հարձակմանը:

Փաստաթղթում նշվում է, որ Ղարաբաղի նկատմամբ Ադրբեջանի կենդանի ուժի եւ սպառազինությունների գերակշիռ գերազանցության դեպքում Հայաստանը կարող է պաշտպան կանգնել իր հայրենակիցներին, ինչը կհանգեցնի հակամարտության միջազգայնացման՝ անկանխատեսելի հետեւանքներով հանդերձ:

Պատվիրակության անդամներին առանձնակի տագնապ է պատճառում այն հանգամանքը, որ ադրբեջանական կողմը ղարաբաղյան պատերազմում օգտագործում է ՆԱՏՕ-ի երկրներից, մասնավորապես Թուրքիայից ստացած զենքը, որի մասին վկայում են ղարաբաղյան բանակի համալրումները ռազմավարի հաշվին:

Միջազգային քրիստոնեական համերաշխության ներկայացուցիչները այն կարծիքին են հայտնել նաեւ, որ ԵԱՀԽ-ն չպետք է անցնի այն փաստի կողքով, որ Ադրբեջանը, հանդիսանալով այդ կազմակերպության անդամ, դիմում է վարձկան զինվորների ծառայությանը, միաժամանակ շրջափակման ենթարկելով Հայաստանն ու Ղարաբաղը, ռմբակոծելով խաղաղ բնակավայրերը, ինչն արմատապես հակասում է մարդու իրավունքների պահպանման նորմերին:

Միջազգային հանրակցության հովանու ներքո ղարաբաղյան հիմնախնդրի խաղաղ կարգավորումը, ընդգծվում է զեկուցագրում, կարեւոր նախադեպ կլիներ նմանօրինակ հակամարտությունների կարգավորման ասպարեզում: Եւ ընդհակառակը, դրա ձախողումը հղի է աղետալի հետեւանքներով:

Բյուլբյուլօղլին բորբոքված դիմում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին, ինչո՞ւ

ԲԱՔՈՒ, 14 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՆԻ ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի մշակույթի նախարար Փոլադ Բյուլբյուլօղլին մամլո ասուլիս անցկացրեց, որը նվիրված էր Շուշի քաղաքն օկուպացնելիս հայկական բանակի ձեռքն ընկած հուշարձանները ադրբեջանական մշակույթի գործիչներին վերադարձնելու խնդիրներին:

Հայկական կողմը, նախարարի խոսքերով ասած, փորձել էր արվեստի ստեղծագործությունները վաճառել որպես ջարդոն: Հուշարձանները Ադրբեջանի կառավարության կողմից գնվել են Վրաստանի միջնորդությամբ: Բոլոր ստեղծագործությունները մասամբ վնասված են, կրում են փամփուշտների հետքեր:

Պարոն Բյուլբյուլօղլին նշեց, թե հայկական կողմը խախտում է Հաագայի 1953 թ. կոնվենցիայի այն կետը, որոնցում նշվում է, որ մարտական գործողությունների վայրերում ճարտարապետության հուշարձանները պետք է մնան անձեռնմխելի: Ադրբեջանի մշակույթի նախարարությունը դիմում է հղել ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հասցեով:

Տեղեկացնենք, որ Շուշիի ազատագրումից առաջ ադրբեջանական կազմավորումները Շուշիի Ղազանչեցոց եկեղեցին դարձրել էին զինամթերքի պահեստ, ինչը հազիվ թե խրախուսվեր Հաագայի կոնվենցիայով:

Ինչ վերաբերում է պատմական հուշարձաններին, ապա նույն Շուշիում այսօր ղարաբաղցի շինարարները եկեղեցիների հետ վերանորոգում են նաեւ պարսկական մզկիթները, եւ վատ չէր լինի, եթե ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն հնարավորության սահմաններում աջակցեր այդ գործին:

ՄԱԿ

Աբխազիայի հարցով նոր զեկուցագիր

ՄԱԿ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս-Ղալին Անվտանգության խորհրդին հանձնարարեց ԱՊՀ երկրների հետ համատեղ առաջին խաղաղարար գործողությունն անցկացնել Աբխազիայում: Այդ մասին ասվում է ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարի «Աբխազիայի դրության շուրջը» զեկուցագրում, որը ներկայացվել է Անվտանգության խորհրդի քննարկմանը:

Անդրադառնալով Աբխազիայում ՄԱԿ-ի ռազմական գործողության համադրույթին, Բուտրոս-Ղալին նշեց. «ՄԱԿ-ի խաղաղարար ուժերը կգործեն ԱՊՀ խաղաղարար ուժերից անկախ, սակայն նրանց հետ սերտ համագործակցություն ու փոխկապակցում կպահպանեն չորս մակարդակով՝ ուժերի շտաբներ, հատվածներում գտնվողների շտաբներ, ԱՊՀ-ի գումարտակի հետ դիտարկման ՄԱԿ-ի ուժերի խումբ, ինչպես նաեւ ԱՊՀ-ի պարեկների հետ ՄԱԿ-ի ուժերի պարեկներ: Ինչպես ՄԱԿ-ի ուժերին, այնպես էլ ԱՊՀ խաղաղարար ուժերին վերաբերող որոշումները կընդունեն կոնսուլտացիաների հիման վրա: Եթե խաղաղապահ ուժերն անհրաժեշտ համարեն ռազմական գործողություններ սկսել ինքնապաշտպանության համար, ապա նրանց ուժերը կապահովեն ՄԱԿ-ի ուժերի եւ ՄԱԿ-ի մյուս անձնակազմի անվտանգությունը: Խնդիրների կատարման նպատակով նախատեսվում է, որ ՄԱԿ-ի ուժերը ընդհանուր հաշվով 136 զինվորական աշխատակիցների կարիք կունենան»:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Վսեվոլոդ Օլեանդրով. «Մեր քաղաքական հորիզոնը մաքուր է...»

Հայաստանի եւ Ռուսաստանի պետական պատվիրակությունների հերթական հանդիպումն ավարտվեց: Երկօրյա հանդիպումների ընթացքում քննարկվեցին տնտեսական եւ հատկապես ռազմաքաղաքական ոլորտին վերաբերող հարցեր եւ համապատասխան փաստաթղթերի վերջնամշակման ընթացքը: Հուլիսի 15-ին ՌԴ պետական պատվիրակությունը վերադարձավ Մոսկվա: Մեկնելուց առաջ պատվիրակության ղեկավար, հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան Վսեվոլոդ Օլեանդրովը հարցազրույց տվեց «Ազգի» աշխատակից Ալեքսանդր Թադեւոսյանին:

- Վսեվոլոդ Լեոնիդովիչ, Ռուսաստանի պետական պատվիրակության ներկա այցելությունը տարբերվու՞մ է նախորդներից որեւէ առանձնահատկությամբ, թե հերթական աշխատանքային հանդիպում էր, մշակվող փաստաթղթերի համաձայնեցման նպատակով:

- Սա, իսկապես, հերթական աշխատանքային հանդիպում էր, որոնք սովորաբար անց են կացվում պայմանագրերի նախագծերի համաձայնեցման համար: Մշակման ընթացքի մեջ ունենք պայմանագրերի նախագծերի երեք խումբ. առաջինը՝ ոլորտի գաղափարներ են, որոնց նախնական փոխադարձ քննարկումները հանգեցնում են համապատասխան փաստաթղթերի մշակման անհրաժեշտության գիտակցմանը եւ դրանց նախնական մշակմանը մասնագետների կողմից, երկրորդը՝ նախագծեր են, որոնք համաձայնեցման համար են մեր գերատեսչություններում, նախարարություններում, երրորդը՝ փորձաքննության անցած նախագծերի այն խումբն է, որը փոխհամաձայնեցման համար քննարկվում է այսպիսի հանդիպումներում:

Մոտ օրերս Երեւան կգա Ռուսաստանի Դաշնության էմիգրացիոն ծառայության ղեկավարը, եւ կստորագրվի Ռուսաստանում ապրող ՀՀ քաղաքացիների եւ Հայաստանում ապրող Ռուսաստանի քաղաքացիների աշխատանքային կարգավիճակի մասին համաձայնագիրը: Դա արդեն մեր աշխատանքի վերջին փուլն է:

Ընդհանրապես, յուրաքանչյուր պայմանագրի նախագիծ մեծածավալ, երկարատեւ եւ քրտնաջան աշխատանքի արդյունք է, որը պահանջում է երկկողմ հետեւողական ջանքեր:

Տես # էջ 2

ՇՐՋԱՆ

ՄԱԿ-ը եւ ԱՄՆ-ը բողոքի նոտա հղեցին Թուրքիային

ԱԹԵՆՔ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Հունաստանի ձայն» ռադիոկայանի հուլիսի 14-ի հաղորդման համաձայն, ՄԱԿ-ը եւ ԱՄՆ-ը բողոքի նոտա են ներկայացրել ՄԱԿ-ում Թուրքիայի մշտական ներկայացուցչին, պահանջելով չեղյալ հայտարարել Կիպրոսի թուրքերի ղեկավար Դենքթաշի ձեռնարկած միջոցները, որոնք խոչընդոտում են Կիպրոսի օկուպացված մաս անցնելը, լուրջ դժվարություններ հարուցելով այնտեղ գտնվող միջազգային եւ խաղաղապահ զորամասերի համար:

Աֆղանստանում Ազգային ժողովի ընտրություն

ՔԱԲՈՒԼ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Խաղաղության օգտին հանդես եկող 16 աֆղանական կազմակերպություններ հանդես են եկել երկրի Ազգային ժողով՝ Շուրա ընտրելու առաջարկով: Համաձայնության միացյալ խորհուրդն առաջարկել է, որպեսզի պատգամավորներն ընտրվեն շրջաններից ու պրովինցիաներից՝ բարձրաստիճան զինվորականների եւ կրոնական գործիչների կողմից, քանզի մարտական գործողությունների ընթացքում բնականոն ընտրություններ անցկացնելն անհնար է: Խորհրդի նախագահը հայտնել է նաեւ, թե Ազգային ժողովում թույլատրվելու է կանանց մասնակցությունը:

ԱՇԽԱՐՀ

Իսկական ցեղասպանություն Ռուանդայում

ՔԻԳԱԼԻ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, BBC: Երկրորդ ամիսն է արդեն, որ իսկական ցեղասպանություն է տեղի ունենում աֆրիկյան այս երկրում, որտեղ թութսի ցեղախմբի զինված հրոսակները, ընդբոստանալով հութու տիրապետող ցեղի կառավարության դեմ, երկրով մեկ ցեղասպանական սպանդներ են կատարում, մինչ կառավարական զորքը նույն կերպ է վարվում [illegible] ցեղախմբի ներկայացուցիչների դեմ:

Երեկվա համարում տեղեկացրել էինք, որ ժամում միջին հաշվով 10 հազար հոգի փախչում են հարեւան երկրներ եւ հատկապես Զաիր: Այսօր միջազգային մարդասիրական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներն ահազանգեցին, թե Ռուանդայի ամբողջ ազգաբնակչության երկու երրորդը՝ շուրջ 3 միլիոն մարդ, խուճապահար շարժման ու փախուստի մեջ է գտնվում երկրով մեկ: Օգնության կազմակերպման գործը խիստ դժվարացել է, քանի որ միջազգային կազմակերպությունները, նախատեսելով ազգաբնակչության փախուստը, օգնությունը տեղափոխել էին հարեւան 3 երկրներում՝ Զաիրում, Տանզանիայում եւ հատկապես Բուրունդիում, մինչդեռ, ինչպես ասվեց, ցեղասպանությունից փախուստ տվողներն առավելապես փախուստ են տալիս Զաիր, հետեւաբար անհրաժեշտ է դարձել օգնությունները օդային տրանսպորտով այդտեղ կենտրոնացնել: Փախստականների վիճակն ավելի է ծանրացել տեղի ազգաբնակչության անբարյացակամ վերաբերմունքից: Սպասվում է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի արտահերթ նիստ:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Սենատը 30 մլն դոլլար նետեց խորհրդային հանցաշխարհի դեմ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ամերիկացի սենատորները հինգշաբթի երեկոյան միաձայն քվեարկեցին Ռուսաստանում, Խորհրդային Միության մյուս նախկին հանրապետություններում եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում կազմակերպված հանցաշխարհի դեմ պայքարելու համար ընդհանուր հաշվով 30 մլն. դոլլար հատկացնելու օգտին: Հավանության արժանացած առաջարկություններից մեկի համաձայն, 19 մլն. դոլլար ԱՄՆ-ի Հետաքննությունների ֆեդերալ բյուրոյին է հատկացվում նախկին Խ. Միության նորանկախ պետությունների եւ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների հետ իրավապահպանման ոլորտում միջազգային համագործակցության նպատակների իրականացման համար:

Մեկ այլ առաջարկով, որը նույնպես ԱՄՆ-ի Կոնգրեսի Սենատի կողմից միաձայն ընդունվեց որպես այդ նույն օրինագծի ճշտում, նախատեսվում է 15 մլն. դոլլար հատկացնել ԱՄՆ-ի արդարադատության նախարարությանը՝ միջազգային հանցագործությունների քննության մասնագետների պատրաստման գործում օգնություն ցույց տալու ծրագրի իրականացման շրջանակներում:

Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարության տվյալներով, ընթացիկ տարվա սկզբին Ռուսաստանում գործում էին 5690 կազմակերպված հանցավոր խմբավորումներ, որոնց անդամների թիվը 100 հազարից ավելի էր: Բացի այդ, Ռուսաստանից սերող շուրջ 100 հանցավոր խմբավորումներ եռանդուն գործում են աշխարհի այլ երկրներում, այդ թվում 24-ը Միացյալ Նահանգներում: Այդ պատճառով էլ Արեւմուտքը ձգտում է իրեն պաշտպանել օգնության ծրագրի միջոցով:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ստեղծվեց «Ղարաբաղ-Ռուսաստան» միությունը

Օրերս Ղարաբաղում ստեղծվեց «Ղարաբաղ-Ռուսաստան» նոր հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը, որը հիմնադիրների մտահղացմամբ կոչված է նպաստելու Ղարաբաղի եւ Ռուսաստանի փոխհարաբերությունների զարգացմանը եւ երկու ժողովուրդների բարեկամության ամրապնդմանը: Հիմնադիրներն առաջնային նշանակություն են տալիս Ղարաբաղի եւ Ռուսաստանի համագործակցությանը մշակույթի եւ գիտության բնագավառներում: Միությունն ունի հինգ համանախագահ եւ առաջիկայում կգրանցվի Ստեփանակերտի քաղխորհրդում:

Վ. Ա.

5-95

digitised by A.R.A.R.@

տեղական

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱՐՑ

Փակուղային իրավիճակ

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Թեեւ ղարաբաղյան ճակատներում արդեն երկու ամիս է, ինչ ռազմական լուրջ գործողություններ չեն ընթանում, հրադադարին հաջորդող ճայթերի բացակայությունը մտավախություն է ստեղծում, թե ձանձրացած պաշտպանը կարող է վերսկսվել նոր ուժգնությամբ: Փաստորեն այսօր հրադադարի պաշտոնական որեւէ մեխանիզմ չկա, իսկ Ադրբեջանը հնարավոր բոլոր միջոցներով երկարաձգում է անորոշ վիճակը՝ խուսափելով խաղաղարար որեւէ ծրագրի ստորագրումից: Եւ ահա Ադրբեջանի պաշտոնական նախարար Մամեդովը հայտարարում է, թե հուլիսի վերջին կստորագրվի հակամարտության խաղաղ կարգավորման նոր ծրագիր, ըստ որի մինչեւ հոկտեմբերի վերջը հայկական ուժերը կազատեն գրավյալ բոլոր տարածքները, հետեւակները պետք է հետ քաշվեն 5 կմ, իսկ ծանր տեխնիկան եւ հրետանին՝ 20 կմ: Ըստ Մամեդովի, համաձայնագրի ստորագրումն իր ձգձգվում է Լաչինի եւ Շուշիի հարցերում տարաձայնությունների պատճառով:

Այս առթիվ ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը հայտարարեց, թե Լաչինի եւ Շուշիի հիմնախնդիրը վկայում է, որ ադրբեջանական կողմը մտադիր չէ լուրջ բանակցություններ վարել [illegible]

[illegible]

Մեկնարկը էջ 1

– Ասացեք, իսկ որքանո՞վ է վերանայվում ղեկավար պաշտոնների կողմից արդեն ստորագրված պայմանագրերի կատարման ընթացքը:

– Ստորագրված պայմանագրերի կատարման ընթացքի վերլուծությունը հարցը արդիական է: Ի սկզբանե մեր պաշտոնակիցները գրավոր էին միայն համաձայնագրերի նախապատրաստությամբ, այնինչ երկկողմ հարաբերությունների իրավա-պայմանագրային հիմնարար փաստաթղթի ճշգրիտ ձեւակերպումը ամփոփված է ԱՊՀ-ի Պաշտոնական ժողովի երրորդ նստաշրջանի աշխատանքային ծրագրում եւ, որքան ինձ հայտնի է, չկա որեւէ խնդիր կամ խոչընդոտ, որ կխանգարի այն վավերացնել:

Մասնավոր, երբեմն, երկկողմ հարաբերությունների այս կամ այն փուլ գնահատում է որպես որակական փոփոխություն, երջանկության իրադարձություն եւ այլն: Չե՞ք կարծում, որ դրանք հուզական գնահատականներ են, որ հայ-ռուսական [illegible]

Ռուսաստանի բնիկ ազգային ինքնության զարգացման հետ [illegible]

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Վանկոլոդ Օլեանդրով. «Մեր քաղաքական հորիզոնը մաքուր է...»

[illegible]

– Վանկոլոդ Լեոնիդովիչ, ինչո՞վ է պայմանավորված ձեր ներկայությունը «Ազգի» խմբագրությունում:

[illegible]

– Կարող եմ ասել, որ երկու երկրների ղեկավարների ստորագրած այդ [illegible]

– Ես կարող եմ խոսել միայն [illegible]

[illegible]

ԵՐԵՎԱՆ

Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի համաժողով

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐԿ: Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի աշխատակիցներն այսօր Երեւանում համաժողով անցկացրին, պահանջելով աշխատավարձի ինդեքսավորում եւ ժամանակին վճարում, ինչպես նաեւ գիտական հաստատությունների էլեկտրաէներգիայի մատակարարման ժամանակի ավելացում: Համաժողովի մասնակիցների կարծիքով, Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարությունը եւ բարձրագույն կրթության նախարարությունը, որոնք ֆինանսավորում են ակադեմիան, [illegible] ակադեմիան ի վիճակի չէ որեւէ բան փոխել, քանի որ 1992 թ.-ից նրա ֆինանսավորումը իրականացնում է էկոնոմիկայի նախարարությունը, բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարարության հետ մեկտեղ: «Ֆինանսավորումը պետք է լինի մեր ձեռքին, որ կարողանանք պատասխանատու լինել մեր իսկ աշխատակիցների առջեւ», հայտարարեց նա:

■ *Հայաստանի քաղաքացիական պաշտպանության առաջին միջազգային համխատեղիր կայանա:* [illegible]

[illegible]

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ձեռնարկուների կորպորացիան՝ օգոստոսին

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՅՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐԿ: Հայ ձեռնարկուների կորպորացիայի հաւելին ֆինանսական միջոցների մուծումները նորմալ են ընթանում: Այդ մասին հաղորդեց հայ ձեռնարկուների համաժողովի երեւանյան գրասենյակի տնօրեն Գագիկ Պողոսյանը: Նրա խոսքերով, համաժողովի վերջին ժողովում բաժանորդագրված բաժնետոմսերի վճարման տեմպերը հնարավորություն են տալիս, որ կորպորացիան գրանցվի հաջորդ ամսվա սկզբում: Համաժողովն այսօր փորձում է հաստատել Ռուսաստանի հայ ձեռնարկատերերին եւ համաժողովը դիմել է Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարարություն, խնդրելով [illegible]

■ *Հուլիսի 15-ին Վանաձորի ազգային [illegible]* [illegible]

Մ. Ս.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Արթիկի վթա՞ր. Մեղավոր են նախագծողները

Ինչպես հայտնի է, մայիսի 31-ին, ձնհալի եւ հորդառատ անձրեւների հետեւանքով Արթիկի ջրամբարում տեղի էր ունեցել մեծ վթար. հեղեղվել էր երկու գյուղ, զոհվել էր յոթ մարդ: Վթարի պատճառները պարզելու նպատակով ստեղծվել էր հանձնաժողով: Եւ ահա կառավարության մամուլի ծառայությունից տեղեկացնում են, թե հանձնաժողովն ավարտել է աշխատանքը եւ եկել այն եզրակացության, թե հիմնական մեղավորները նախագծողներն են, քանի որ նախագծային փաստաթղթերն ուսումնասիրելիս պարզվել է, որ այնտեղ կան բազմաթիվ անհամապատասխանություններ: Տեղեկացնենք, որ նախագծի հեղինակը Վոլգոգրադի «Հիդրոբրեին» նախագծահետազոտական ինստիտուտն է, իսկ շինարարությունն իրականացրել է «Հայջրշին» թիվ 2 շինվարչության կոլեկտիվը 1985-91 թթ.: Ընդ որում, պետական ընդունման հանձնաժողովը չի նաարական աշխատանքները գնահատել է «լավ»: Հանձնաժողովի եզրակացության մեջ ասվում է նաեւ, թե մասամբ մեղավոր են նաեւ շինարարներն ու շահագործողները: Ներկայումս Արթիկի ջրամբարի փլուզման վերաբերյալ նյութերը հանձնված են դատախազական մարմիններին:

Փոխադրամախսը խոչընդոտում է բիզնեսին

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՅՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐԿ: Հայ ձեռնարկատերերի միությունը ներկայումս 1800 անդամ ունի: Այդ մասին հաղորդեց միության նախագահ Համլետ Ասրիյանը: Անդամների 75 տոկոսը մասնավոր առեւտրական կառուցվածքներ են, 25 տոկոսը՝ պետկազմակերպություններ: Ասրիյանի խոսքերով ասած, որը միաժամանակ նաեւ «Մարտին» ֆիրմայի նախագահն է, ձեռնարկատերերի միության կազմը շարունակ համալրվում է: Համեմատության համար նշեմ, որ 1991 թ. այն հիմնվել էր ընդամենը 124 կազմակերպության մասնակցությամբ: Միության նախագահը նշեց, որ հայ ձեռնարկուների համար ներկայումս առավել էական խնդիրը «Զվարթնոց» օդանավակայանում ինքնաթիռների սպասարկման շատ բարձր գներն են: Այսպես, եթե դեկտեմբերին մեկնաթռիչքի վարձերն այստեղ արժեր 349 հազար ռուսաստանյան ռուբլի, ապա այժմ դա նստում է 250 մլն. ռուբլի, ինչը Հ. Ասրիյանի կարծիքով, փոխադրումների շահութաբերությունը հանգեցնում է նվազագույնի:

■ *Հուլիսի 14-ին բարեգործական առաքելությամբ Վանաձոր ժամանեց Հայաստանի Հանրապետությունում Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության գործերի ժամանակավոր հավատարմատար Նորբերտ Հայլիգեն իր տիկնոջ. ՀՀ Գյուղի ավագան կենտրոնի անտրեւ* [illegible] *Վանաձորի գերմանացիներն լիցքի եւ մշակույթի կենտրոնում, ծանոթացան քաղաքի վիճակին: Պատվավոր հյուրերը եղել են բնակչության եւ դրամական օգնություն ցույց տվել այցելած հաստատություններին:*

ԼԻԲԵՐԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Գրանցված է հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ձեւավորում / 581641
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Azg
armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱՓ

«Վեր կացէք, հայրենիքի զաւակներ, հայրենիքը վտանգի մէջ է»: Բաւական է այս կարգախօսին կարելի է հանդիպել ամենուրեք: Մի մարաթոնավ, որն կրում է պաստառաքի զինանշները... Մի երկիր, որի երիտասարդները նահատակվում են... Եւ դուք (բարերը) ի սրտէ կիսում էք նրանց վիշտը:

Պաստառաքի պատճառն այն է, որ Ռուսաստանը չի ցանկանում հրաժարվել Ադրբեջանից եւ նրա դեմ է ընկերությունների սկսած նկատառ սանում ադրբեջանական նավթից, մեր հարաբերությունները կբարելավվեն: Այդ մասին է վկայում Քուվեյթի օրինակը»:

Հիշեցնելով, որ Արեւմուտքը Իրաքի դեմ պատերազմեց հանուն Քուվեյթում ունեցած իր շահերի, Հասանովը շարունակում է. «Նավթի պայմանագրերը կամրապնդեն Ադրբեջանի դիրքերը միջազգային ասպարեզում: Այստեղ ներդրում կատարող եւ օգուտ քաղող ընկերությունները ուզեն հարկ կլինի միասնական զենքին քաղաքականություն իրականացնել: Իհարկե թաթարները ու բաշկիրները եւս բարեր են, սակայն այս կազմակերպության մեջ ընդգրկվել չեն կարող, քանի որ Ռուսաստանի կազմում են: Սիբիրի նախկին բարեկան տարածները եւս նավթի պաշարներ ունեն, բայց այսօր այնտեղ բարեր չեն ապրում»:

Նշանակում է, ղազախական նավթը ոչ թե Նախիջեւանի, այլ Ադրբեջանի վրայով արտահին շուկա

ՆԱՎԹ

Ադրբեջանը կդառնա՞ երկրորդ Քուվեյթ

Ադրբեջանական եւ ղազախստանական նավթի ճակատագիրը շարունակում է հուզել բարձակյան հանրապետությունը: Թուրքիայի բարձրաստիճան պետական գործիչների եւ զինվորականների այցերին հաջորդում են բարձ ձեռներեցների եւ լրագրողների այցերը: Բոլորին հետաքրքրում է մի հարց. կդառնա՞ արդյոք Ադրբեջանն անկախ (ինչ՝ Թուրքիային ենթակա) պետություն եւ կկարողանա՞ Թուրքիան տնտեսական օգուտ քաղել իր «կրտսեր եղբոր» անկախությունից: Մասամբ այս հարցերին է նվիրված «Հյուրրիեթի» թերթից Չեյհուն Գյուղուշի սուրեւ ներկայացվող հոդվածը, որտեղ բավական լայն տեղ է տրված Ադրբեջանի արտգործնախարար Հասան Հասանովի մտորումներին

հրահրում Հայաստանին: Ադրբեջանի տարածքի 20 տոկոսը գրավված է: Ռուսաստանը հայերին անվճար զենք է տրամադրում, իսկ ադրբեջանցիները, որոնք իրենց ամբողջ ունեցվածքը զոհում են զենքի համար, ամեն մի ականի համար վճարում են 900 դոլլար:

«Այս օրերին մենք իսկապես զգում ենք բարձ ժողովրդի մեր հանդեպ տածած եղբայրական զգացմունքները», ասում է արտգործնախարար Հասան Հասանովն իր աշխատասենյակում տված հարցազրույցում:

Այս օրերին շարունակվում է առեւտուր ադրբեջանական նավթի շուրջ: Այս թեման է արծարծում նաեւ Հասանովը. «Ադրբեջանի հետագա ճակատագիրը կապված կլինի այն պետությունների հետ, ում հետ մենք կկնքենք նավթի պայմանագիրը: Այսօր ԱՄՆ, Ֆրանսիան եւ Անգլիան մեր հանդեպ անտարբեր կարող են լինել, սակայն երբ նրանց շահագրգռված կլինեն, որ Ադրբեջանը լինի հզոր ու կայուն երկիր: Իսկ մեր թուլությունը ձեռնտու է միայն այն երկրներին, որոնք ուզում են մեզ պահել իրենց ազդեցության ոլորտում»: Նախարարը հստակ չիշեց, բայց պարզ է, որ նկատի ուներ Ռուսաստանին:

Խորհրդային կայսրության փլուզումից հետո աշխարհը հանկարծ հայտնաբերեց, որ նավթով հարուստ հողերում ապրում են բարձական ժողովուրդները: Թաթարստանից եւ Բաշկիրիայից մինչեւ Ղազախստան եւ Ադրբեջան ձգվող ընդարձակ նավթային աշխարհագրությունը գտնվում է բարձերի տիրապետության տակ: Արդյոք բարձերը կկարողանա՞ն ստեղծել OPEC-ի նման մի կազմակերպություն: Այս հարցին Հասանովը պատասխանում է՝ «դեռ կարողանան»:

«Ղազախները ցանկանում են իրենց նավթը արտահանել Ադրբեջանի վրայով: Երբ դա այդպես լինի, հասցնելու համար անհրաժեշտ կլինի OPEC-ի նման մի կազմակերպություն հիմնել: Սա թե ինչու ռուսներ դեմ են Բաքու-Ջեյհան նավթամուղի շինարարությանը... Ի՞նչ է մտածում այս մասին Հասանովը:

«Նավթամուղի հարցում Ադրբեջանի կեցվածքը միանշանակ Թուրքիայի օգտին է: Խնդիրը միայն այն է, թե որ ճանապարհով այն կհասնի Թուրքիայի սահմանը. կա երեք տարբերակ. Իրանի, Վրաստանի եւ Հայաստանի տարբերակները: Հայաստանը դեմ է նավթամուղին: Իրանն կարելի է մտածել Վրաստանի տարբերակի մասին»:

Ես անհիմն եմ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ շարունակվող անիմաստ պատերազմը: Այն երկուսին էլ նույնիսկ նվազագույն օգուտ չի բերում: Բայց դժբախտաբար նավթը, որը 20-րդ դարի բոլոր պատերազմների գլխավոր մեղավորն է, ոչ մի կերպ չի հրաժարվում նորանոր պատերազմներ հրահրելուց:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Լուժկովը Բորովոյի դեմ

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Մոսկվայի քաղաքապետարանում այս օրերին ուշադրությամբ հետեւում են սակական հետաքննության հուլիսի 11-ին երբ հեռարձակված «Իսկության պահ» ծրագիր Կոնստանտին Բորովոյի մասնակցությամբ, ում վերջինս հայտարարել է, որ կառավարությունը խոր արմատներ է գցել Մոսկվայի քաղաքային իշխանությունների բոլոր մակարդակներում, իսկ ՌԴ նախագահին ամբողջ ված է դրա վրա այժ փակել, քանի իսկապակ դեպքում անհրաժեշտություն կառաջանա քաղաքապետի նոր ընտրություններ նշանակել:

Յուրի Լուժկովը պատրաստվում է դատական գործ հարուցել այդ հայտարարության առթիվ եւ լիովին համոզված է, որ շահելու է գործը: Դրա հետեւանքով ստացած գումարը քաղաքապետը կհանձնի երեխաների շինարարության հիմնադրամին:

Օգնություն տաք կետերում գտնվող լրագրողներին

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Բացախոսության պաշտպանության հիմնադրամն ու «Մոսկվա» միջազգային լրատվական կենտրոնը սկսել են «Լրագրողը նախկին ԽՍՀՄ տաք կետերում» ծրագրի իրականացումը: Այս ծրագրի արդյունքում կստեղծվի մի տեղեկագիրք, որ կամփոփվեն անհրաժեշտ նյութեր: Այնտեղ կլինեն պետական եւ ռազմական մարմինների հեռախոսները, մարդասիրական, իրավապաշտպան կազմակերպությունների, բուժհիմնարկների, ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի ներկայացուցչությունների, միջազգային կարմիր խաչի կենտրոնակայանների հասցեները: Դրանից բացի գրքում կլինեն մանրամասն աշխարհագրական քարտեզներ, առաջին օգնության խորհուրդներ, տարածաշրջանի պատմական, քաղաքական նկարագիրը, տեղի ավանդույթները:

Խնդրում են չհալածել «Պետերբուրգ-5-ալիք»-ի ղեկավար Կուրկովային

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինին հասցեագրված բաց նամակում երկրի պետական 12 հեռուստաընկերությունների ղեկավարները խնդրել են «դադարեցնել «Պետերբուրգ 5-ալիք» հեռուստառադիոընկերության ղեկավար Բ. Կուրկովայի քաղաքական հետապնդումը»: Ինչպես նշվում է փաստաթղթում, առկա է կեղծված փաստաթղթերով լրեական գործ բխելու փորձ:

տուրիստական ֆիրման հրավիրում է Ձեզ 7 օրով
Վ Ի Ե Տ Ն Ա Մ
☎ 425083
463752
524091
Երեւան, Բագրատունյաց փող. 13/57

ՈՒԿՐԱԻՆԱ. ԲԵԼԱՌՈՒՍ

Նախագահական ընտրությունները Բելովեժյան պայմանագրի տրամաբանական արդյո՞ւնք

ՄՈՍԿՎԱ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 13-ին Մոսկվայում անցկացվեց «Միացյալ ժողովրդավարական կենտրոնի» հիմնադիր կոմիտեի անդամների մամլո ասուլիս, որը նվիրված էր Ուկրաինայում եւ Բելառուսում կայացած ընտրությունների արդյունքներին: Ժողովրդավարական նոր շարժման կազմակերպչի՝ քաղաքականության եւ միջազգային հարաբերությունների անկախ ինստիտուտի տնօրեն Իգոր Ռոսմանի կարծիքով, Ուկրաինայում եւ Բելառուսում անցկացված նախագահական ընտրությունների առաջին հայացքից առեղծվածային թվացող արդյունքները միանգամայն կանխատեսելի էին: Եւ չնայած դրանք որպես 1991 թ. Բելովեժյան պայմանագրի տրամաբանական արդյունք ներկայացնելու ընդդիմության բոլոր փորձերին, ընտրությունների արդյունքները բնավ էլ կախված չէին դրանից: Մամլո ասուլիսի մեկ այլ մասնակից՝ հիմնադիր կոմիտեի անդամ Վլադիմիր Ժարիխինն այն կարծիքին է, որ Լուկաշենկոյի եւ Կուչմայի հաղթանակը բացատրվում է Ուկրաինայի եւ Բելառուսի բնակչության այն բանի հանդեպ ցուցաբերած վերաբերմունքով, որ նրանց կառավարությունները քաղաքական խոր բարենորոգումներ չեն իրականացնում, ինչպես դա արվեց Ռուսաստանում: «Միացյալ ժողովրդավարական կենտրոն» շարժման կազմակերպիչները հայտարարեցին, «Միացյալ ժողովրդավարական կենտրոնը հայտնում, որ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահն ու կառավարությունը ճիշտ կարձագանքեն Ուկրաինայի եւ Բելառուսի ընտրությունների արդյունքներին, իրենց թույլ չեն տա ընկրկելու «բարենորոգումներ իրականացնող ուղեգծից», հետ հնազանդ չեն հետեւի այն քաղաքական գործիչներին, որոնք, մեղմ ասած, առաջ են քաշում «ընտրությունները տեղափոխելու կասկածելի գաղափարներ»: Այդ շարժման կազմակերպիչների կարծիքով, այն դեպքում, երբ ընտրությունները հետաձգվեն, առաջ իշխանությունները կարող են միայն բացասական արդյունք ակնկալել:

Ուկրաինա. Զինվորական տոմսի հետ նաեւ անձնագիր

ԿԻԵՎ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Բոլոր ուկրաինացի զինծառայողները բացի զինվորական գրքույկից կստանան նաեւ ընդհանուր քաղաքացիական անձնագիր: Նման բան է նախատեսում Ուկրաինայի խորհրդարանի հուլիսի 14-ին ընդունած Քաղաքացիության մասին լրամշակված օրենքը: Փորձագետների կարծիքով, նոր կարգը կնպաստի մի շարք խնդիրների լուծմանը: Մասնավորապես կդյուրանա քաղաքացիական-իրավական համաձայնագրերի ստորագրումը, բանկային-ֆինանսական գործողությունների իրականացումը, ինչպես նաեւ գրանցումն ու սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների ձեռնակերտումը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Շումեյկոն ԱՄՆ-ում

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Հուլիսի 15-ին ՌԴ Դաշնության խորհրդի պատվիրակությունը՝ նախագահ Վ. Շումեյկոյի գլխավորությամբ մեկնեց ԱՄՆ, այդ երկրի Սենատի հրավերով: Այցի ընթացքում կկայանան հանդիպումներ ու զրույցներ ԱՄՆ-ի նախագահի եւ այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ: Պատվիրակությունը կայցելի հանձնաժողովներին ու կոմիտեներին, պատմամշակութային գրադարան, կծանոթանա Կալիֆորնիայի նահանգի օրենսդիր եւ գործադիր իշխանությունների աշխատանքին:

Բայկոնուրի հարցը լուծվեց

ԱԼՄԱ ԱԹԱ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Ղազախստանի խորհրդարանը հուլիսի 14-ին վավերացրեց Բայկոնուրի տիեզերական կենտրոնի՝ Ռուսաստանի հետ համատեղ օգտագործման հիմնական սկզբունքների մասին փաստաթուղթը, որով փաստորեն սպառվեց Ռուսաստանի եւ Ղազախստանի միջեւ առկա առավել սուր հարցերից մեկը: Նույն օրը խորհրդարանը որոշեց ազգային տոն սահմանել պետական ինքնիշխանության մասին հռչակագրի ընդունման օրը՝ հոկտեմբերի 25-ը, մինչ այդ տոնը նշվում էր դեկտեմբերի 16-ին: Երկար եւ սուր բանավեճերից հետո պատգամավորները վերջապես հաստատեցին նաեւ 1994 թվականի պետական բյուջեն:

■ *ԱՄՆ-ի Սենատը 8-ի դեմ 89 ձայներով օտար պետություններին օգնելու օրինագծում կատարեց ուղղում, որով դադարեցվում է մերձբալթյան երկրներից ռուսական զորքերը դուրս բերել մինչեւ այս տարվա օգոստոսի 31-ը: Այդ ուղղման համաձայն, Ռուսաստանը կկորցնի նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին տրվելիք 839 մլն դոլլար ամերիկյան օգնության իր բաժինն ստանալ միայն այդ դատարի կատարման դեպքում: Օրինագծի նախնական տարբերակում բալթյան հանրապետություններից ռուսական զորքերի դուրսբերման վերջին ժամկետ էր սահմանվել 1994 թ. դեկտեմբերի 31-ը:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ՉՎԱՑՈՒՑԱԿ

1994 թվականի հուլիսի 1-ից մինչեւ հուլիսի-31

Օրերը	Օդանավ	Երեւանից(Զվարթնոց) Մեկնում	ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետ	Չվերթ	Երեւան Մեկնում	ժամանում
-2-----	ՏՈՒ-154	00.05	02.55	R3 1241	ԱԹԵՆՔ	R3 1242	21.40	*02.10
1-3-5--	ՏՈՒ-134	08.20	11.25	R3 7117	ԱՇԽԱԲԱԴ	R3 7118	12.25	13.45
-2-----	ՏՈՒ-154	00.05	06.00	R3 1241	ԲԵՅՐՈՒԹ	R3 1242	15.00	*02.10
-2--5--	ՏՈՒ-154	13.50	21.00	R3 7095	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ	R3 7096	23.00	*00.35
---4--7	ՏՈՒ-134	08.00	10.15	R3 105	ԹԵՀՐԱՆ	R3 106	11.45	13.10
1234567	ՏՈՒ-154	06.20	09.00	R3 910	[illegible]	R3 909	10.20	12.45
---45--	ՏՈՒ-154	13.00	18.15	R3 894	ՄՈՍԿՎԱ	R3 893	19.50	22.15
123--67	ԻԼ-86	13.00	18.15	R3 908	ՄՈՍԿՎԱ	R3 889	19.50	22.40
--3--6-	ՏՈՒ-154	08.20	15.45	R3 7091	ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ	R3 7092	22.45	*02.55
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	13.50	16.00	R3 7207	ՌՈՍՏՈՎ	R3 7208	23.00	*00.30
---4---	ՏՈՒ-154	12.00	18.15	R3 9037	ՍԱՄԱՐԱ	R3 9038	21.00	22.30
----5--	ՏՈՒ-154	11.00	17.15	R3 9015	Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	R3 9016	19.30	22.50
1234567	ՏՈՒ-134	07.30	08.45	R3 7167	ՍՈՉԻ	R3 7168	10.45	12.00
---4---	ԻԼ-86	04.05	10.00	R3 9827	ՓԱՐԻԶ	R3 9828	21.00	*04.00

Օրերը	Օդանավ	Երեւանից(Էրեբունի) Մեկնում	ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետ	Չվերթ	Երեւան Մեկնում	ժամանում
1-3-5--	ՅԱԿ-40	10.45	11.35	РЮ-27	ԳՅՈՒՄՐԻ	РЮ-28	13.35	14.25
1234567	ՅԱԿ-40	08.00	09.30	РЮ-45	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-46	11.30	13.00
1234567	ՅԱԿ-40	11.30	13.00	РЮ-43	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-44	15.00	16.30
1234567	ՅԱԿ-40	14.30	16.00	РЮ-47	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-48	18.00	19.30
1234567	ՅԱԿ-40	08.30	10.15	РЮ-17	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-18	11.45	13.30
--3-5-7	ՅԱԿ-40	14.45	16.30	РЮ-3	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-4	18.45	20.30
-2-4-6-	ՅԱԿ-40	09.00	10.15	РЮ-29	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ	РЮ-30	11.45	13.30

* ժամանումը հաջորդ օրը

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱ գրասենյակներ կամ Ձեր ճամփորդական գործակալին:
Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

digitised by A.R.A.R.@

Տոլստոյականությունը մեր տունը քանդողն է

Մեջբերում եմ Բեռլյաեւի խոսքերը Տոլստոյի մասին, ավելի ճիշտ, տոլստոյականության մասին: Եւ թող ընթերցողը «Ռուսաստանի» փոխարեն կարդա «Հայաստան», «ռուսի» փոխարեն կարդա «հայ»: «Եւ այդ տոլստոյական անդիմադրողականությունը, այդ տոլստոյական կրավորականությունը հմայում 'ու հրապուրում է նրանց, ովքեր հիմա են երգում ռուս ժողովրդի հեղափոխությամբ իրականացված պատմական ինքնասպանությունը: Տոլստոյն էլ հենց եղել է ռուսական ժողովրդական բնավորության անդիմադրողական եւ կրավորական կողմի արտահայտիչը: Տոլստոյական բարոյախոսությունը թուլացրեց ռուս ժողովրդին, պատմական դաժան պայքարում զրկեց նրան արիությունից, բայց ան-

նը, ինչ տեղի ունեցավ Ղարաբաղի հողում, պատմական անհրաժեշտություն էր: Ամեն ինչ նպաստում էր այն բանին, որ ղարաբաղցիները իրականում գիտակցեին, թե լուսավոր յալ ժողովուրդների խղճական սխրանքը հանուն հայրենիքի ինքնապաշտպանական պատրաստակամությունն է: Լավագույն տոհմաբանությունը հայրենիքին մատուցված ծառայությունն է: Համախմբված, ինչպես ծիածանի գույները, ղարաբաղցիները գնում էին դեպի իրենց հորիզոնը:

«Ինչո՞ւ եք դուք այդքան ատում ադրբեջանցիներին»

1991 թվականի մայիսի քսանմեկն է: Անդրեյ Սախարովի ծննդյան օրը: Յոթանասուն տարին: Սախարովյան միջազգային առաջին ժողովին մասնակցելու համար Մոսկվա ամեն է:

– Պետք է վերացնենք նրա: Առայժմ խաղաղականությունը մերժվում է Մոսկվայում:

– Ինձ այլեւս հնարավոր չէ վերացնել: Ինչպես ասում են, էլ տեղ չկա:

– Ամեն ինչ շատ ավելի պարզ է, քան կարծում ես: Այսօր ընդմիջման ժամանակ, մինչ համերգի սկսվելը, ես, այսպես ասած, թեյ էի մատուցում նրանց, ովքեր նախագահությունում էին: Այդ թվում նաեւ Գորբաչովին ու Ռաիսա Մաքսիմովնային: Նախագահի դեմքը շառագունած էր: Հասկանում էի, որ պատճառն իմ ասած խոսքերն էին Ղարաբաղի վերջին իրադարձությունների մասին: Թեյի ժամանակ էլ խոսք եղավ Ղարաբաղի մասին: Ես պատմեցի նախորդ օրը հեռախոսով ինձ հաղորդած տեղեկությունը: Առա-

Էջեր ղարաբաղյան իրադարձությունների եւ խոհերի գրքից

Հարազատ հողի վերքերն անցնում են իմ սրտի միջով

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

փոփոխել բոլոր մարդու անասնական բնույթը իր ամենաստորական բնազդներով: Նա ռուս ժողովրդի մեջ սպանեց ուժի եւ փառքի բնազդը, բայց թողեց էգոիզմի եւ չարության բնազդը: Այդ բարոյախոսությունն անզոր է վերափոխել մարդկային բնավորությունը, զոհաբերել նրան, վիժեցնել ստեղծագործական բնազդները»:

Իմ խորին համոզմամբ, տոլստոյականությունը, որպես դավանանք, գոյություն է ունեցել Տոլստոյի ծնվելուց էլ շատ առաջ: Գիտակցելով, որ ընդհանրապես վտանգավոր է զուգահեռներ անցկացնել երեւույթների միջեւ, այդուհանդերձ ես դիմեցի Բեռլյաեւին: Եւ դիմեցի միայն այն պատճառով, որ անդիմադրողականության փիլիսոփայությունը կերել է նաեւ հայ ժողովրդի թեւերը: Եւ Հայաստանում քաղաքական ազգային կուսակցությունների ստեղծումը նույնպես պատմական անհրաժեշտություն էր արդեն այն պատճառով, որ ճակատագիրը պարտավորեցրել էր նրանց՝ վերականգնել ժողովրդական թեւերը, սկսելով ոգու վերածնումից:

Եւ այնուամենայնիվ, մենք հասկանում ենք, որ սոցիալական անդիմադրողականությունից վերջնականապես ազատվելու համար ամեն մի ժողովուրդ պետք է հաղթի նախ իրեն իրեն: Հարկավոր է սոցիալական ցնցում: Հարկավոր էր հաղթանակ, որ կարողանար վերահիշեցնել ամբողջ հոգին, արթնացներ Ավարայր ապրած ժողովրդի պատմական հիշողությունը: Հաղթանակ, որ էպիկական հոսանքի նման պետք է հարվածեր ժողովրդի սրտին:

Եւ հայ ժողովուրդը ստեղծեց հաղթանակ, որը բարեբախտաբար, չկուրացրեց նրան: Հաղթանակը Շուշին էր՝ Օլիմպոսը, որը մենք բարձրացանք, անցնելով հազար ու մի արգելքների ու ցավերի միջով, հաղթահարելով կույր բնազդը եւ հենվելով հստակ գիտակցության վրա: Եւ նախքան պատմություն սկսելն այն մասին, թե ինչպես Շարժումը վերջի դեպ արյան ծովալով, այնուամենայնիվ թեւեր ծնեց թերեւ, կարծում եմ, ճիշտ կլինի ընթերցողին տեղեկացնել Շուշին նախորդած իրադարձությունների եւ իմ գործընկերության մասին, որը, համոզված եմ, ուրիշները կգրեն բոլոր մանրամասնություններով: Իսկ ինձ մնում է կյանքից վերցված մի քանի օրինակներով ցույց տալ, որ այն ամե-

Սկիզբը՝ 21, 25, 28 մայիս, 1, 4, 8, 11, 15, 29 հունիս, 2, 7, 13 հուլիս

ժամանեցին բոլոր մայրցամաքներից բոլոր դիտակները: Ներածական խոսքով հանդես եկավ Ելենա Բոնները: Նախագահությունում արտասահմանյան ներկայացուցիչներից բացի նստած է ԽՍՀՄ նախագահ Գորբաչովը: Ընդմիջմանը, մինչ համերգի սկսվելը, ես մոտեցի Ելենա Բոններին, բայց չկարողացա գտնել: Երեկոյան գնացի տուն Չկալովի փողոց: Գնում էի ու մտաբերում լեփ-լեցուն դահլիճում նրա ասած խոսքերը: Այդ ժամանակ դեռ չգիտեի, որ նրա խոսքերը ողջը երբեւ էին տվել: Նա խոսում էր Գետաշենում եւ Մարտունաշենում տեղի ունեցած գազանությունների, Հադրութի շրջանում եւ Բերդաձորի ենթաշրջանում վիրխարի հրդեհների, խաղաղ հայկական գյուղերի տեղահանման մասին: Մինչ բանիվ, մարդու իրավունքների եւ առաջին հերթին ապրելու իրավունքի զանգվածային ոտնահարման մասին: Նրա խոսքը ռումբի պես պայթեց, մանավանդ երբ նկատի առնենք, որ հինգ օր ցերեկով ի լուր համայն աշխարհի:

Տիկին Բոնները շատ հոգնած տեսք ուներ: Տանը շատ մարդիկ կային: Տարբեր ազգերի եւ տարբեր լեզուների: Սուրճի գոլորշին, ծխախոտի ծուխը, թարգմանիչների միջից առաջացած գվվոցը բռնել էին տունը: Հարմար պահ ընտրելով, մոտեցա Բոններին, որին դեռ Ղարաբաղում եւ ազնիվ զոհում կատարած շրջագայության ժամանակ իր խնդրանքով Լուսյա էի անվանում եւ ասացի, որ վաղը պետք է վերադառնամ տուն, այնտեղ արդեն անտանելի է:

– Գժվե՞լ ես, ինչ է,– ձայնը բարձրացնելով նետեց նա...

– Մեզ հետ ոչ թե Ադրբեջանն է կռվում, այլ խորհրդային բանակը:

– Մի՞թե չես հասկանում, որ վաղվանից սկսվում են պատգամավորների սեսիաները: Իսկ դու ընդգրկված ես մարդու իրավունքների զանգվածային ոտնահարման գծով հանձնաժողովի մեջ, որը ղեկավարում է պարոնուհի Քերոլայն Քոկսը: Եւ դու պետք է ելույթ ունենաս այնտեղ:

– Այդ ամենը, Լուսյա, սիրելիս, դատարկ բան է: Երբ Հայաստանն ու Ադրբեջանը կռվում են, դա պատերազմ է: Բայց երբ մեր դեմ կռվում է խորհրդային բանակը իր մարտական զենքերով, մարտական ուղղաթիռներով, տանկերով, զրահամեքենաներով, կանոնավոր բանակով, ապա դա արդեն մեր հանգագործ խաղաղականության հեշտ-

ցի երեք երեխաների մոր՝ ինքնամոլա հողի կնոջ ճակատագրի մասին: Պատմում էի ու նայում Գորբաչովի եւ Ռաիսա Մաքսիմովնայի դեմքերին: Երբ ասացի, թե ոչ միայն հողի կնոջ, այլեւ նրա երեխաների եւ խորհրդային զինվորների աչքի առաջ ազերի օմոնականները գազանաբար սպանել են նրա ամուսնուն՝ երեք երեխաների հոր՝ Անուշավան Գրիգորյանին եւ այնուհետեւ չորս օր շարունակ թույլ չեն տվել թաղել, ապա Գորբաչովի դեմքը գոնե մի քիչ փոխվեց: Երեւում էր, որ անհանգստացավ: Բայց նրա տիկինը հանգիստ շարունակեց թեյել: Հանգիստ կծեց կարկանդակի եզրից եւ նույնքան էլ հանգիստ ասաց. «Ինչո՞ւ եք դուք այդքան ատում ադրբեջանցիներին»: Ահա այդպիսի անհամապատասխան արձագանք մարդկային կոնկրետ ողբերգության հանդեպ: Անպատասխանատվությունից շունչս կտրվեց: Հիշեցրի նրանց իմ եւ Սախարովի Բաքու կատարած ուղեւորությունը, որտեղ Վեզիրովը մեզ հետ խոսում էր ոչ թե հարցի կառուցողական լուծումների որոնման մասին, այլ՝ արյան մասին, ընդ որում, բավականություն ստանալով իր փիլիսոփայությունից: Կարճ հիմա ժամանակ չկա, իսկ վաղը առավոտ հյուրանոցից ուղիղ պետք է գնալ Համերի կենտրոն: Այնտեղ է կայանալու Քոկսի հանձնաժողովի նիստը:

«Երբ Ղարաբաղում վիճակը շատ բարդանա, ինձ ձայն տուր»

Ամբողջ գիշեր շրջում էի գալիս անկողնուս մեջ, հյուրանոցի իմ համարում: Հասկանում էի, որ չենք կարող դիմակայել այն բանակին, որը ջախջախեց Գերմանիային ու Ճապոնիային: Չէի մոռանում նաեւ, որ դա այլեւս այն բանակը չէ: Ուղիղ մի շաբաթ առաջ Հադրութի շրջանի Ջրաբերդ գյուղում զինվորական հագուստով ավազակները ներխուժել էին հարյուրչորսամյա Թագուհի Սարգսյանի տուն: Խփել էին զառամյալ կնոջ կրծքին եւ հոհռալով թալանել տունը, տանելով փոքրիշատե արժեք ունեցող ամեն բան: Պառավը, որի մասին հետո հանգամանորեն կպատմեմ, հատակին ընկած եւ ցավից կուչ եկած, խամրած հայացքով նայում է դիակապտներին ու նվաղում, նրանց մեջ տեսնելով ռուս զինվորի: «Սա արդեն աշխարհի վերջն է», մտածում է նա:

Շարունակելի

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Արտահանական ներուժը ազգային արժույթի կայունացման երաշխիքն է

Այս կարծիքին է տնտեսագետ Ռուբեն Ինճիկյանը, որի հետ զրուցում է Ժնեւում Մաարի սփյուռքյան թղթակից Ալեքսանդր Դարյանը

– Պարոն Ինճիկյան, խնդրեմ մեկ-երկու խոսքով ներկայացրեք հայ ընթերցողին:

– Ծնվել եմ Երեւանում, ավարտել Մոսկվայի համաշխարհային տնտեսության եւ միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտը: 1982 թվականից ապրում եմ Ժնեւում, աշխատակցում ՄԱԿ-ի եւրոպական բաժանմունքի «ՄԱԿ-ի առեւտրի ու զարգացման խորհրդաժողով» կազմակերպությանը: Մասնագիտանում եմ «անցման ժամանակաշրջան» ապրող երկրների տնտեսության բնագավառում:

– Դուք վերջերս մասնակցեցիք Կրան Մոնտանի (Շվեյցարիա) միջազգային համաժողովի աշխատանքին: Ձեր կարծիքով ներկա համաժողովը ինչո՞վ էր տարբերվում նախորդներից:

– Արեւելյան Եւրոպայում եւ ԱՊՀ երկրներում նկատելի է համատարած հիասթափություն ազգային տնտեսությունների բարեփոխման «գերարագ մեթոդներից»: Վերջին տարիների համաշխարհային փորձը ցույց տվեց, որ ներդրողներին հրապուրում են կայուն վարչակարգերը: Օրինակ, նախապատվությունը տրվում է Չինաստանին, որտեղ պետությունը, ինչպես հայտնի է, միջամտում է տնտեսության ոլորտին, մինչդեռ այն երկրներում, որտեղ արմատական տնտեսագետների «գործունեության» հետեւանքով փլուզվել է արտադրությունը, ծագել է զանգվածային գործազրկություն, հետեւաբար նաեւ սոցիալական անկայունության վտանգ:

– Դուք բավարար հիմքեր ունե՞ք արդյոք գտնելու, թե Հայաստանի կառավարությունը, ղեկավարվելով հասարակության առայժմ անհայտ նկատառումներով, չի համարձակվում հարեւան պետությունների փորձից վաղուց հայտնի հետեւություններ անել եւ շարունակում է համառել զուտ արմատական մեթոդների կիրառման մեջ, չգիտակցելով դրանց վնասակարությունը, գուցե նաեւ՝ կործանարարությունը: Իրավունք ունե՞ք արդյոք հանգելու նման տխուր եզրակացության:

– Ինձ համար դժվար է դատել այն մասին, թե Հայաստանի կառավարությունը որքանով է պատրաստ խոստովանելու ակնհայտը: Սակայն Ռուսաստանում, օրինակ, Շոխինի նախարարությանն առընթեր ստեղծված ինվեստիցիոն կոմիտեն ծրագրային մակարդակով կոչված է նպաստելու տնտեսության աճին: Պետությունը, հանձինս բիզնեսի բանկերի, տնտեսագիտության եւ կառավարական մարմինների ներկայացուցիչների, պարզում է, թե ուր պետք է նպատակադրել բնապաշարները, որ դինամիկ ճյուղերի հաշվին կարելի լինի «առաջ մղել» հետ մնացողներին: Նման մակարդակով պետության միջամտության նպատակահարմարությունն այժմ որեւէ առարկություն չի հարուցում: Մեկ ուրիշ օրինակ: Համաշխարհային բանկն ստիպված եղավ Ճապոնիայի եւ Հարավարեւելյան Ասիայի երկրների օրինակով խոստովանել պետության դրական դերը այդ երկրների տնտեսության մեջ: Ուստի այն կարծիքը, թե շուկան իբր ինքնուրույնաբար կպարզի կառույցն ու մրցունակությունը, այսօր այնքան էլ համոզիչ չի թվում: Մենք ապրում ենք բարձր տեխնոլոգիաների նրբահնար մրցակցության դարաշրջանում: Առանց վերարտադրության ընթացքին պետության մասնակցության զարգացող տնտեսությունները ի զորու չեն հասնելու դրական արդյունքների:

– Զրույցի սկզբում Դուք թեթեւակի անդրադարձաք Հայաստանի տնտեսական ներուժին: Չե՞ք կարող պարզաբանել, թե այն փաստերն ինչ է ներկայացնում եւ ներկա պայմաններում որքանով կարող է գրավիչ լինել ներդրողների համար:

– Գրավչությունը ձեռք է բերվում պայքարում: Գիտակցում եմ, որ Հայաստանը բնապաշարների զգալի քանակություն չունի, բայց հայերը հնարամիտ, աշխատասեր ժողովուրդ են, պետք այս որակները բավական չեն հաջողության համար: Չպետք է չափից ավելի հույս դնել սեփական բացառիկության կամ սփյուռքի ֆինանսական հնարավորությունների վրա: Մեզ կարող է փրկել միայն հասարակության բոլոր խավերի՝ աշխատավորության, հայրենասեր գործարարների, երկրում դեռ մնացող մասնագետների ընդհանուր համախմբումը: Պետք է մեր ժողովրդի մեջ զարգացնենք միասնական հայ ընտանիքի ոգին, որը պայքարում է հանուն գոյատեւման: Միայն միավորումը մեզ կօգնի հաղթահարել ճակատագրի այսօրվա անմարդկային փորձությունները: Ինչ վերաբերում է անմիջականորեն տնտեսական ոլորտին, հաշվի առնելով մեր աշխարհագրական դիրքը եւ բնական հարստությունների սակավությունը, թերեւս արժի կենտրոնանալ բարձրորակ աշխատուժ պահանջող արտադրությունների վրա: Դրանք կարող են լինել, օրինակ, ճշգրիտ մեքենաշինության հատուկ ճյուղերը, թանկարժեք եւ համահավաք ապրանքների արտադրությունը, որոնք պիտանի են օդային փոխադրումների համար: 50 տարում հնարավոր կլիներ ստեղծել արտահանական ներուժ: Դա իր հերթին կպայմանավորեր ազգային արժույթի իրական կայունացում: Մեր կառավարությունը տնտեսության ոլորտի անհաջողությունների համար ունի նախընտրելի բացատրություն: Որքան էլ տարօրինակ է, հրապարակային ելույթներում դրանք կապվում են ոչ թե շրջափակման, այլ ազգային պաշտպանության կազմավորման անհրաժեշտության հետ: Այսուհետեւ այն տպավորությունն է ստեղծվում, թե ուրիշ պատճառ պարզապես չկա: Գուցե բնակչության լայն խավերի աղքատացման պատճառը միայն պաշտպանական կարիքնե՞րը չեն:

– Շրջափակումը եւ Ղարաբաղի պատերազմը լուրջ ճեղքվածքներ են մտցնում: Իմ կարծիքով, իհարկե, ավելի դյուրին կլիներ իրականացնել խաղաղության եւ հարեւանների հետ բնականոն տնտեսական փոխգործողության պայմաններում: Ձեր հարցով Դուք ինձ հնարավորություն եք ընձեռում կրկնելու ներկա պայմաններում պետության առանձնահատուկ դերի մասին արդեն ասված խոսքերը: Ինձ շատ տարօրինակ է թվում, որ նման օրհասական պայմաններում շարունակում են հարգել սնանկացած «ազատական» դոկտրինան: Մինչդեռ պայմանները լիովին կարդարացնեին աղքատների շրջանում առաջին անհրաժեշտության ապրանքների եւ հիմնական սննդամթերքների բաշխումը, ընդհուպ մինչեւ նորմավորումը եւ քարտային բաշխումը: Ո՞վ կպաշտպանի ընչազուրկներին ու թույլերին, ո՞վ պետք է օգնի պատերազմից տուժածներին: Երկրում առկա է սովի վտանգ...

Կառավարական պաշտոնյաները իրենց արտասահմանյան ուղեւորությունների ժամանակ չգիտես ինչու լռությամբ են մատնում այդ հարցը:

– Դրանք ժամանակավոր, հարկադիր միջոցառումներ են: Ընդամենը հաստատությունների եւ կառույցների բարեփոխման խորացումը պետք է մնա պետության ուշադրության կենտրոնում: Եւս մեկ բան. իրավակարգի եւ օրինականության պաշտպանությունը պետք է պետական քաղաքականության անկյունաքարը դառնա, իհարկե, ժողովրդավարական կառույցների եւ ազատությունների պահպանման պայմանով: Հայաստանի կառավարությունը պարտավոր է ուսապես բարձրացնել իր վարկը բնակչության աչքին, աշխատանքում ներգրավելով մեր ժողովրդի առավել բանիմաց եւ բարոյապես անբիծ ներկայացուցիչներին:

– Հակառակը կարող է միայն բարոյալքել հասարակությունն ամենաանհարմար պահին: Այնպես չէ՞:

– Այո, այդ դեպքում Հայաստանը կարող է շատ բան կորցնել:

– Համաձայն եմ: Շնորհակալություն զրույցի համար:

Ժնեւ, 6 հուլիս

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ միջազգային

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

DEP-ը, Եվրոպան եւ Թուրքիան

ՄԱՐԳԱՐ ՔՈՉՈՒՅԱՆ

Թուրքիայի սահմանադրական դատարանի DEP-ի (դեմոկրատական կուսակցություն) գործունեության արգելման եւ նրա ութ անդամների պատգամավորական անձեռնմխելիությունից զրկելու որոշումը, որին հետեւելու են նաեւ խորհրդարանում այս կուսակցությունը ներկայացնող պատգամավորների դեմ կիրառվող հալածանքները (անձեռնմխելիության իրավունքից զրկում, չհիմնավորված ձերբակալություններ եւ այլն), ոչ միայն հարվածի տակ դրեց այս երկրի անդամակցությունը Եվրախորհրդին, այլ նաեւ խիստ սրեց ներքաղաքական պայքարը բուն Թուրքիայում:

Սահմանադրական դատարանի որոշման դեմ դուրս եկան ոչ միայն սոցիալ-դեմոկրատները, որոնք ժամանակին նպաստել էին քրդազգի պատգամավորների մուտքին խորհրդարան (որպես քրդական հարցի քաղաքական լուծման ուղիներից մեկը), այլ նաեւ մեջլիսի նախագահ Հյուսամեդդին Ջինդորուքը: Վերջիններիս նման կեցվածքը բացատրվում է ոչ այնքան նրանց սկզբունքայնությամբ եւ ժողովրդավարության գաղափարներին նվիրվածությամբ, ինչքան Եվրոպայից ակնկալվող պատասխան քայլերով: Եվրախորհուրդը բավական սկզբունքային կեցվածք ընդունեց, եւ նույնիսկ օրակարգ մտցվեց Թուրքիայի անդամության առկախման հարցը:

Ակնկալվում էր, որ իր հակաօրինական գործողությունները արդարացնելու նպատակով Անկարան կրկին կփորձի հարցը մարդու իրավունքների հարթությունից փոխադրել «միջազգային ահաբեկչության» դաշտ: Եվրախորհրդում Թուրքիայի պատվիրակությունը սոցիալ-դեմոկրատական ժողովրդական կուսակցության նախկին գլխավոր նախագահ եւ նախկին փոխվարչապետ Էրդալ Ինյոնյուի գլխավորությամբ ինչ ջանքեր չգործադրեց ակնկալվող հարվածը մեղմացնելու համար, սակայն, ինչպես ցույց տվեց իրադարձությունների հետագա ընթացքը (օրինակ՝ ԱՄՆ-ի կեցվածքը Վիեննայի ԵԱՀԽ միջխորհրդարանական ժողովում «Վիեննայի ֆորում»), Ինյոնյու կրտսերը միջազգային ասպարեզում հոր՝ Իսմեթ Ինյոնյուի նման հաջողակ չէ. (ժամանակին Լոզանի կոնֆերանսը հիմնականում թուրքամետ որոշումներ էր ընդունել՝ հատկապես հայկական եւ քրդական հարցերում, Իսմեթ Ինյոնյուի ճկուն դիվանագիտության շնորհիվ): Վերադառնալով Թուրքիա, Ինյոնյու կրտսերը պահանջեց կառավարությունից «ժամ առաջ գործադրել ժողովրդավարացման մասին որոշումները», քանի որ Թուրքիան այլեւս ի վիճակի չէ իրեն պաշտպանել միջազգային ատյաններում:

Այս մթնոլորտում Թուրքիան ուժեղացնում է հակաքարոզչական գործը Հունաստանի եւ Բուլղարիայի դեմ, վերջիններիս կոչելով «ահաբեկչությունը հովանավորող երկրների» ցուցակ: Նման շիկացած մթնոլորտում Աթենքում Թուրքիայի դեսպանության խորհրդական Միխահիօղլու սպանությունը մեծնելու առիթ է տալիս: Ինչքան էլ այս գործողությունը ստանձնի հունական «17 նոյեմբեր» ահաբեկչական կազմակերպությունը, ակնհայտ է, որ այդ սպանությունը քաղաքական առումով ավելի ձեռնտու էր Անկարային, քան Աթենքին: Հաջորդ օրերին թուրք դիվանագիտությունը կիրառեց բոլոր հնարները Հունաստանին հայտարարած ահաբեկչության եւ միջազգային տեռորիզմի համար խիստ անբարենպաստ երկիր ներկայացնելու նպատակով: Առավել հետաքրքիր է Բուլղարիայի հայտնվելը թուրքերի սեւ ցուցակում, քանի որ վերջին տարիներին նրանց հարաբերությունները զարգանում են վերընթաց ուղիով: Որպես ապացույց Անկարան օգտագործեց այն փաստը, որ PKK-ի Եվրոպայի ներկայացուցիչ Ալի Սափանը բուլղարական կուսակցություններից մեկի հրավերով այցելել էր Սոֆիա եւ բանակցություններ վարել տարբեր մակարդակներում: Հիշենք համանման մեղադրանքները Հայաստանի իշխանությունների հասցեին՝ PKK-ի որոշ գործիչների Հայաստան այցելելու կապակցությամբ: Հուլիսի 6-ին պաշտոնական այցով Թուրքիա ժամանող Բուլղարիայի նախագահ Ժելեւը, որին լրագրողները դիմել էին այս հարցով, չէր արդարացրել թուրքերի պահանջները, հայտարարելով, որ «ժողովրդավարական երկրներում որեւէ կուսակցություն իրավունք ունի հրավիրելու մի այլ կուսակցության ներկայացուցչին»: Իսկ երբ նախագահին հիշեցրին, որ թուրքական կառավարության գնահատմամբ PKK-ն ահաբեկչական կազմակերպություն է, այլ ոչ թե քաղաքական կուսակցություն, վերջինս պատասխանեց. «Թուրքիայի ներքին խնդիրն է: Դուք էլ այստեղ հրավիրեցիք Հարավսլավիայի ազգայնականներին: Ինձ համար դժվար է կարծիք հայտնել... Մենք հարցի քաղաքական կարգավորման կողմնակից ենք»:

Այնպես բնական էր, որ թուրքերը Բուլղարիայի նախագահին մեղադրեն PKK-ին քաղաքական գործընկեր ճանաչելու մեջ եւ հեռուն գնացող եզրակացություններ անեն: «Ժամանակին, ակնարկելով նշում է «Հյուրիեթը» (6 հուլիս, 94), PKK-ի նման ահաբեկչական կազմակերպություններին գրկաբաց ընդունում էին Լիբանանն ու Սիրիան, այսօր եվրոպական շատ երկրներ: Այս առումով մեզ համար եվրամիության անդամ Հունաստանի եւ Սիրիայի միջեւ տարբերություն չկա»: Այնուհետեւ Հունաստանին եւ Բուլղարիային մեղադրում են «Բեքաայի հովիտը (Լիբանան) Եվրոպա տեղափոխելու մեջ, նախազգուշացնելով, որ դրան կարող է հետեւել մերձավորարեւելյան ահաբեկչության տեղափոխումը Բալկաններ: «Հունաստանը, հուշում է մեկնաբան Օզյուրեքը, դրանից իր բաժինը կստանա: Վաղը Թուրքիայում խաղաղությունը կվերահաստատվի, իսկ Հունաստանը այս կրակը դժվար թե մարի»:

Թուրքիայի համար տվյալ պահին ամենախոցելին մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարության հարցերն են, ուստի մեկնաբանը կոչ է անում կառավարությանը «հարմար պահին հույների եւ բուլղարացիների ձեռքից խլել այս զենքը»: Վերջում ուզում ենք ամբողջականությամբ մեջբերել հիշյալ մեկնաբանի արտահայտած մի միտք, որը արժանի է ուշադրության:

«... Վերջին 200 տարում Թուրքիային անընդհատ պարտադրել են հայերին եւ քրդերին որոշակի իրավունքներ տալ: Դրանցից ոչ մեկը մնայուն չեղավ, քանի որ այդ իրավունքները իր կամքին հակառակ տվող պետությունը հարմար պահին (դրանցից) վրեժ լուծեց: Միայն այն իրավունքները մնայուն կլինեն եւ երկրին խաղաղություն կբերեն, որոնք մեր կողմից կտրվեն կամովի»:

ՏԱՍՍՈՆՍ

Անգլիան կրճատում է զինծախսերը

ԼՈՆԴՈՆ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունը հայտարարել է, որ կրճատում է պաշտպանության համար առանձնացվող միջոցները: Պաշտպանության նախարար Ռիֆքինդի խոսքերով, դրա արդյունքում մեծ թվով զինծառայողներ կկորցնեն աշխատանքը, սակայն բանակի ու նավատորմի ռազմական հզորությունը ոչ միայն կմնա նախկին մակարդակի վրա, այլեւ առավել կամրապնդվի: Նախատեսվում է ռազմական բյուջեն կրճատել 750 մլն ֆունտ ստեռլինգով, առաջիկա երեք տարիների ընթացքում:

Հունգարիա. Հոռնին մտահոգում է տնտեսությունը

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Հունգարիայի առաջագա վարչապետ Դյուլա Հոռնը [illegible] գործ է գնահատել Հունգարիայի տնտեսության ներկայիս վիճակը, հուլիսի 14-ին ելույթ ունենալով երկրի խորհրդարանում: «Մոտ ժամանակներս կենսամակարդակի [illegible] բարելավման մասին մտածելն իսկ ավելորդ է», հայտարարել է Հոռնը՝ սոցիալ-ազատական կառավարության ծրագրի շուրջ ծավալված խորհրդարանական բանավեճերի ժամանակ:

Անվտանգության հարցեր Վարշավայում

ՎԱՐՇԱՎԱ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Հաջորդ շաբաթ Գերմանիայի, Ֆրանսիայի եւ Լեհաստանի պաշտպանության նախարարները կհանդիպեն Վարշավայում՝ քննարկելու եվրոպայի անվտանգության խնդիրները: Այստեղ քննության նյութ կդառնա ՆԱՏՕ-ի «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագիրը, եվրոպական փոխգործակցության հեռանկարները, ինչպես նաեւ եռակողմ ռազմական համագործակցության հարցերը:

ՀՎ. ԿՈՐԵԱ

Կիմ Իր Սենի մեծ խենթությունը

Ինչպես հայտնի է, հուլիսի 9-ին մահացած ԿԺԴՀ-ի բռնապետ Կիմ Իր Սենը Արեւմուտքին ահաբեկում էր իր երկրի միջուկային ծրագրերով: Սակայն նրա մահից հետո, ըստ ավանդույթի, իշխանությունն անցնելու է ավագ որդուն՝ Կիմ Չոն Իրին: Տարիքով եւ գրեթե մանկամիտ 52-ամյա Կիմ Չոն Իրը, սակայն, համարվում է միանգամայն անկանխատեսելի անձնավորություն եւ էլ ավելի մեծ երկյուղներ է ներշնչում Արեւմուտքի երկրներին:

Այս առիթով «Էքսպրես» հանդեսն իր հուլիսի 14-ի համարում հարց է տալիս, թե Կիմ Իր Սենը մահանալուց հետո արդյոք ավելի մեծ մտահոգություններ չի՞ պատճառում, քան առաջ: 82-ամյա բռնապետն ամբողջ կյանքում զբաղվել էր ժողովրդի միտքը բթացնող քարոզչությամբ: Նա փաստորեն իշխանությունը հանձնեց որդուն՝ Կիմ Չոն Իրին: Վերջինիս մասին աշխարհում գրեթե ոչինչ հայտնի չէ, քանզի ԿԺԴՀ-ն ամենափակ եւ գաղտնի երկրներից մեկն է:

Ըստ էության, իրենից ի՞նչ է ներկայացնում Հյուսիսային Կորեան: Դա մի երկիր է, որի անկում ապրող տնտեսությունը բնակիչներին դրդում է օրական սովորականից մեկ անգամ պակաս ուտել: Այդ երկրի առաջին տրակտորները գործում էին միայն հետընթաց շարժմամբ: ԿԺԴՀ-ն մի քրոնիկ է հարավկորեացի տնտեսական հսկայի կողքին, որը համարվում է բրնձի երկիր եւ ԱՄՆ դաշնակից: ԿԺԴՀ-ի մեկուսացված վարչակարգը միշտ վայելել է Չինաստանի աջակցությունը, բայց հայտնի չէ, թե դա մինչեւ երբ կշարունակվի: Այդուհանդերձ, հենց մեկուսացված ԿԺԴՀ-ն է, որ վերջին շաբաթներին ամենից շատ մտահոգում է Վաշինգտոնին, քանզի հյուսիսկորեացիները ոչ միայն կարող են 1-2 միջուկային ռումբի տեր լինել, այլեւ կարծես թե լի են դրանք գործի դնելու վճռականությամբ: Քանի ամիս է, ինչ ԱՄՆ-ը պահանջում է, որ ԿԺԴՀ-ն ՄԱԳԱՏԷ-ի տեսուչներին թույլատրի ստուգել իր միջուկային կայանները: Զարմանալի զուգադիպությամբ Կիմ Իր Սենը մահացավ հենց այն օրը, երբ Փենյանի եւ Վաշինգտոնի միջեւ պետք է բարձր մակարդակի բանակցություններ սկսվեին այդ հարցի շուրջը, եւ Հարավային Կորեայի հետ կայանալիք պատմական գագաթաժողովից 16 օր առաջ, որը հետաձգվեց նրա մահվան պատճառով:

60-ական թթ. ի վեր այդ բռնապետը կազմակերպել էր Ստալինից հետո անձի աննախադեպ պաշտամունք: 1953 թ. Կորեական պատերազմի հետ

տեւանքով 30-րդ զուգահեռականից հյուսիս կազմավորված ԿԺԴՀ-ն երբեմն համեմատվում է «[illegible]» հետ: Վերջերս ամերիկյան CNN հեռուստաընկերությանը տված մի քանի ռոպեանոց հարցազրույցից բացի, Կիմ Իր Սենը արեւմտյան լրագրողների հետ չէր զրուցել 1972-ից ի վեր: Փենյանում պաշտոնավարող դիվանագետներից ոչ ոք մինչեւ օրս չի կարողացել այցելել որեւէ հյուսիսկորեացու տուն, քանզի ամեն կարգի շփումներն արգելված են: Տեղական ռադիոկայանների հաճախականությունն այնպես է ընտրված, որ դրանք խանգարում են օտար կայաններ լսելուն: Երկրում կա մոտ 12 աշխատանքային ճամբար, որտեղ պահվում են շուրջ 200 հազար քաղբանտարկյալներ, այսինքն՝ 100 բնակչից մեկը:

Եվրոպացիների համար Կիմ Իր Սենը շատ նման է Ռումինիայի նախկին բռնապետ Նիկոլայե Չաուշեսկուին, որը տապալվեց եւ ապա մահապատժի ենթարկվեց 1989 թ. դեկտեմբերին: Երկու երկրներում էլ կա շուրջ 22 միլիոն բնակիչ, վարչակարգերը ձգտում են տնտեսական ինքնաբավարարման եւ հենվում այլախոհությունից զերծ բյուրոկրատիայի վրա: Չաուշեսկուի նման Կիմ Իր Սենը եւս ուզում էր իշխանությունը հանձնել որդուն: Ի տարբերություն Ռումինիայի, ԿԺԴՀ-ում դա հնարավոր է, քանզի իշխանության ժառանգական անցումը համապատասխանում է Կորեական թերակղզու ավանդույթներին:

Կիմ Չոն Իրը ծնվել է Կիմ Իր Սենի առաջին ամուսնությունից: Պատահական չէ, որ նրան ատում է բռնապետի երկրորդ կինը՝ Կիմ Սոնգ Այը, որը ցանկանում է երկրի ղեկավար դարձնել իր որդուն: Կիմ Չոն Իրը կինոֆիլմերի ամենամեծ հավաքածուի տերն է (20 հազար անուն): Ասում են, թե ամերիկյան սարսափ ֆիլմերից մեկը՝ «Ուրբաթ, 13»-ը, նրա սիրելի ժապավեններից է: Կիմ Չոն Իրը այնքան է գնահատում կինեմատոգրաֆը, որ 1978 թ. Հոնկոնգում տիկնոջ հետ առեւանգեց հարավկորեացի մի նշանավոր կինոբեմադրի, որպեսզի վերջինս նկարահանի իրեն փառաբանող ֆիլմեր:

Բազմաթիվ մասնագետների կարծիքով, հոր պաշտպանությունից զրկված Կիմ Չոն Իրը վաղ թե ուշ կտապալվի կամ կսպանվի: Նրա իշխանությունը կարող է տեւել մի քանի ամիս կամ 1-2 տարի: Բայց ի՞նչ իմանաս: Ոմանք նրան համարում են մանկամիտ եւ տարիքով, ուրիշները կարծում են, թե նա ըմբռնել է Չինաստանի նմանությամբ տնտեսական բարեփոխումներ կատարելու անհրաժեշտությունը: Ի դեպ, Չինաստանը մեկն է այն եզակի երկրներից, ուր այցելել է Կիմ Չոն Իրը: Արեւմուտք անցած հյուսիսկորեացի մի նախկին դիվանագետ Կիմ Չոն Իրին հիշում է բազկաթոռին նստած, մի ձեռքին գլանակ, մյուսին կոնյակի բաժակ, շրջապատված 19-20 տարեկան պարմանուհիներով: Կիմ Իր Սենը ավելի մեծ խենթություն է գործել, քան Փենյանի շրջակա բլուրների վրա սեփական վիթխարի հուշարձանների կանգնեցումը: Ասում են, թե նրա ամենամեծ խենթությունը հենց իր որդին է:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական բաց համալսարանը հայտարարում է ընդունելություն 1994-95 թթ. ուսումնական տարվա համար հետեւյալ մասնագիտությունների գծով

- միջազգային իրավագիտություն
- միջազգային ժուռնալիստիկա
- մենեջմենթ եւ ֆինանսա-բանկային գործ
- քաղաքագիտություն
- գեղարվեստական մոդելավորում (հագուստ, կոշիկ)

Հայկական բաց համալսարանում ուսուցման տեւողությունը 4,5 տարի է: Համալսարան ընդունվելու իրավունքից օգտվում են անկախ տարիքից, Հայաստանի Հանրապետության, ինչպես նաեւ այլ երկրների միջնակարգ կամ միջնակարգ-մասնագիտական կրթության վկայական ունեցող քաղաքացիները: Առանձին ուսանողներ, անհրաժեշտության դեպքում, ուսումը կարող են համատեղել աշխատանքի հետ՝ նրանց ուսուցումը կկազմակերպվի անհատական գրաֆիկով:

Համալսարանն անվճար 5 տեղ է հատկացնում աղետի գոտու ծնողազուրկ եւ զոհված ազատամարտիկների երեխաներին:

Հայկական բաց համալսարանում ուսուցումը վճարովի է:

Ուսման վարձը կարող են մուծել ինչպես անհատ անձինք, այնպես էլ պետական, կոոպերատիվ, բարեգործական, հասարակական կազմակերպությունները կանխիկ կամ փոխանցման կարգով:

Փաստաթղթերի ընդունման եւ ընդունելության քննություններին մասնակցելու համար մուծվում է որոշակի գումար:

Դիմորդները ներկայացնում են հետեւյալ փաստաթղթերը. դիմում Հայկական բաց համալսարանի ռեկտորի անունով, միջնակարգ, միջնակարգ-մասնագիտական կամ բարձրագույն կրթության փաստաթուղթ (իսկականը կամ պատճենը), տեղեկանք առողջության մասին (ձեւ 086), 6 լուսանկար (3x4 սմ չափի):

Դիմորդների փաստաթղթերն ընդունվում են «Գիտելիք» գիտալուսավորչական ասոցիացիայի շենքում (Աբովյան 8, 2-րդ հարկ, 24 սենյակ):

Գեղարվեստական մոդելավորման գծով փաստաթղթերն ընդունվում են հուլիսի 18-ից մինչեւ օգոստոսի 3-ը: Ընդունելության քննություններն անցկացվում են օգոստոսի 5-ից մինչեւ օգոստոսի 15-ը:

Մնացած չորս մասնագիտությունների գծով դիմորդների փաստաթղթերն ընդունվում են հուլիսի 18-ից մինչեւ օգոստոսի 20-ը:

Ընդունելության քննություններն անցկացվում են օգոստոսի 22-ից մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը:

Ընդունելության քննություններ կանցկացվեն հետեւյալ առարկաներից.

Միջազգային քննությունները կանցկացվեն հետեւյալ առարկաներից.

- Միջազգային իրավագիտություն՝ հայ ժողովրդի պատմություն (բանավոր), հայոց լեզու եւ գրականություն (բանավոր), օտար լեզու (բանավոր)
- Միջազգային ժուռնալիստիկա՝ հայ ժողովրդի պատմություն (բանավոր), հայոց լեզու եւ գրականություն (բանավոր), օտար լեզու (բանավոր)
- Մենեջմենթ եւ ֆինանսա-բանկային գործ՝ մաթեմատիկա (բանավոր), հայ ժողովրդի պատմություն (բանավոր), հայոց լեզու եւ գրականություն (բանավոր)
- Քաղաքագիտություն՝ հայ ժողովրդի պատմություն (բանավոր), հայոց լեզու եւ գրականություն (բանավոր), օտար լեզու (բանավոր)
- Գեղարվեստական մոդելավորում՝ մասնագիտական առարկաներ (գծանկար, [illegible] նանկար, հատուկ կոմպոզիցիա, կոմպոզիցիայի հիմունքներ), հայոց լեզու եւ գրականություն (բանավոր):

Անհրաժեշտության դեպքում Հայկական բաց համալսարանը կկատարի դիմորդների լրացուցիչ ընդունելություն: Գեղարվեստական մոդելավորման գծով՝ փաստաթղթերի ընդունումը օգոստոսի 20-ից 28-ը, քննությունները կանցկացվեն օգոստոսի 29-ից սեպտեմբերի 6-ը:

Մնացած մասնագիտությունների գծով՝ փաստաթղթերի ընդունումը սեպտեմբերի 6-ից 11-ը, քննությունները կանցկացվեն սեպտեմբերի 12-ից 21-ը: Ընդունելության հանձնաժողովը աշխատում է հուլիսի 18-ից ամեն օր, ժամը 11-16-ը, [illegible] կիրակի օրերին՝ ժամը 11.00-14.00-ը:

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Աբովյան 8, 2-րդ հարկ, 24 սենյակ: Հեռ[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Թատրոնում ցույց տալու բան կա...

Ողջից երկու տարի առաջ Երեւանում ստեղծվեց Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի հայկական հիմնադրամը: Թատրոնի եւ նրա շուրջ բարեհաջող մթնոլորտ ստեղծող բոլոր միակ կազմակերպությունը Հայաստանում, որն իր ստեղծագործությունները պարբերաբար ներկայացնում է «Ռեալիզմիկա Արենիան», «Հայաստանի Հանրապետության» թերթերում «Թատերական օրյակ» առանձին էջով, ինչպես նաեւ «Երազում»: Հիմնադրամի ազգային թատրոնի խնդիրները դիտում է համաշխարհային թատերարվեստի բազմաբեղուն փորձի վրա: Մեր հարցերին պատասխանել են նրա նախագահը, դրամատուրգ եւ թատերագետ Ռաֆայել Հակոբջանյանը:

է, որ հետագայում մեր ստեղծագործությունները պետք կգան թե՛ արտաքնական, խոնարհական, ինչպես եւ թե՛ եվրոպական թատրոններին: Ինչ վերաբերում է Վախթանգովին, ստանիսլավսկու ընթացքում նրա նշանակությունը ճանաչված է: Նրան սիրել են հիմնականում համարել Ստանիսլավսկու աշակերտ: Ի դեպ, 93 թ. նամակ ուղարկեցինք Իտալիայի ստեղծագործական կենտրոն, տեղյակ պահելու, որ «Թատեր Իտալիայի նամակ» գրեթե բաց է, տրվել անճշտություն, եւ որ Գալիքի թատրոնն անցել է ոչ թե Ստանիսլավսկու, այլ Վախթանգովի: Վախթանգովն էր, որ հայտնագործեց երևակամ թատրոնը: Հայ թատրոնը Վախթանգովին պարտական է այնքանով, որքանով տվել է առանձնական թատրոնը, համաշխարհային թատրոնը: Մտածում ենք անենք «Վախթանգովը եւ Կավկազը»: Նրանում կլ ծնվել են նրան տեսած, կյանքության ոտք, եւ տեսել, թե այդ կայացումների փորձերը նրանում կլ կարող կյանք անցան: Թեեւ ու հին ազգերի մեր կայացումն էին եւ ծառայում էին մեծ արվեստին: Ստեղծագործակա՞ն առանձնակ նրանում կլ հիմնարարական ուսուցիչներ էին: Վախթանգովի ֆանտաստիկ ռեալիզմը թատրոնում եւ Կավկազի հարուստին ռեալիզմը գրականության մեջ: Պատկերացնենք ի՞նչ կլիներ, եթե Վախթանգովը բեմադրեր Կավկազի «Դատավարությունը»:

– Դուք նաեւ մրցանակներ եք շնորհում:

– Այո: Արդեն երկրորդ տարին է, որ շնորհում ենք մեր սահմանած ամենամյա մրցանակը. «40-ամյա Վախթանգով» փառ դերասանի եւ լավագույն ռեժիսորայի համար: 94-ից Բոյաջյանի անվան մրցանակ ենք շնորհում նախորդ տարվա լավագույն թատերախոսության համար: Որոշել ենք վերանայել դերասանական կողմանները: Մենք այսօրինակ կոչում ու մրցանակ ենք սահմանել «Ֆանտաստիկ դերասան»: Առաջինն այն ընդունեց Կարեն Ջան-

[illegible] հիմնադրամն ստեղծվելից [illegible] առանց որեւէ աջակցու[illegible]թյան հենվելով միայն մի [illegible] մոդելավորման ուղղվածության [illegible]: Ինչից սկսեցինք: Հայաստ[illegible] երբեւէ գոյություն չի ունեցել [illegible] մասին տեղեկատվու[illegible]կան [illegible] մենք հանդիպական [illegible] կապեր ենք հաստատել [illegible]: Եվրոպական ինչպես նաեւ Ստանիսլավսկու եւ Վախթանգովի [illegible] սրբերի: Ստանիսլավսկու նամակագրի ասոցիացիան [illegible] ազգային թատրոնների [illegible]: Դա նշանակում

գլորվին (20 հազար դրամ մրցանակով)...

– Ինչպես եղար ֆինանսավորողներ ունեք:

– Մեր փոքր վաստակով ենք մեր ողջ ֆինանսական աշխատանքը կատարում: Իսկ թե ինչպես, դա մեր փոքրիկ գաղտնիքը լինի: Մյայն համոզված եղեք, որ ոչ մի կոմերցիոն կառույց չենք ստեղծել: Մեզ շատ է օգնել նաեւ «Նոր Քինկեսը», աջակցում է նաեւ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ազգային խորհուրդը: Համագործակցում ենք աշխարհի ամենաստարբեր թատերական կազմակերպությունների: Ինչպես նաեւ

թատրական միությունների միջազգային ընկերության հետ:

– **Բայց նրան չեք անդամակցում:**

– Ոչ: Հայաստանի թատերական գործիչների միությունն է նրա անդամը: Բայց մի այլ բան է անդամ լինելը, մի այլ` համագործակցելը: Վերջին 2-3 ամիսներին մենք սերտ կապեր ենք հաստատել ՄԽԱՏ-ի Չեխովի անվան թանգարանի հետ, գաղափարներ ենք ստորագրում «ՄԽԱՏ-ը եւ հայերը»: Վախթանգովի հազվագյուտ նկարներ ենք գտել եւ ուղարկել Մոսկվայի Վախթանգովի անվան թատրոնին: Մեր գերխնդիրն է ներկայացնել հայ դերասանների համաշխարհային թատրոնում ունեցած դերի մասին: Ժամանակն է հարերը հավաքելու: Ժամանակն է մեր անկախությունը հավաքական նաեւ թատրոնի միջոցով: Բրոդվեյի ամենահանրահայտ դերասաններից, դրամատուրգներից ու ռեժիսորներից մեկն այժմ Էրիկ Պողոսյանն է: Մենք հրատարակե՞լ ենք նրա գործը: Իհարկե, ոչ: Չլինի թե Վիլյամ Սարոյանի նման նրան էլ անդրադառնանք միայն Մոսկվայից հետո: Իսկ հայկական մշակութակերպը թատրոնում շատ բնութագրական է: Անցյալ տարի հրատարակեցինք Դավթի "ղեկավարների" ժողովածուն, այս տարի կշարունակենք այդ շարքը («Հին ու նոր անուններ»):

– **Իսկ ժամանակակից հայ թատրոնի ընթացքի մասի՞ն:**

– Տոտալիտար ռեժիմի փլուզումից հետո թատրոնն ստացավ այնքան ազատություն, որքան կարող է կոչ-

սալ: Բայց այնքան շատ, որ արդեն խեղդվում է: Ոչ միայն Հայաստանում: Ամբողջ աշխարհում: Դատական թատրոնի երկրում լեհ թատրոնական գործիչները մտորել են ի՞նչ բեմադրել: Սա մի շրջան է, երբ թատրոնում փորձում են հասնել մեծ ազատության: Փնտրտուքի շրջան է: Նույնիսկ խաղացանկի բազմազանությունը: Մազմանյանի Իոնեսկոյի «Ռնգեղջյուրն» է բեմադրում, Համազգայինը` Սարոյանի «Մի զավակ բարություն»: Սա Սարգսյանն իր թատրոնը կառուցում է զուտ անհատական խողովակներ-

րի վրա ավանդական դերասանական թատրոն, որտեղ ամեն դերասան իր եղեն ունի, իր բեմաստարածքը միաժամանակ ստեղծելով հավաք ներկայացում: Իսկ Արմեն Մազմանյանն ավանգարդն է բերել: Շատ հետաքրքիր է Վանաձորի թատրոնը, որն ամեն տարի մի բանով ուրախացնում է: Անցյալ տարի նրանց օմսկյան հյուրախաղերից հետո Մոսկվայի թատրագետները զանգահարեցին եւ ասացին, որ Վանաձորի թատրոնը ցույց տվեց, թե ինչպես են Օստրովսկի բեմադրում: Մի խանի օր առաջ թատրոնը փառահեղ հաջողությամբ հանդես եկավ Թբիլիսիում: Թատրոնը չպետք է մայրաքաղաքային լինի: Կարող է այն լինել մայրաքաղաքում, բայց գավառական, եւ կարող է լինել գավառում, բայց մայրաքաղաքային, ինչպիսին Վանաձորի թատրոնն է:

Ինչ վերաբերում է Սունդուկյանի անվան թատրոնին, գտնում եմ, որ «Մեռնիլը որքան դժվար է» բեմադրությամբ Խորեն Աբրահամյանը նոր իրենն է փնտրում: Գեղանկարչական չեմ տա, որովհետեւ անհաջողությունները էլ կարող են մեծ հաջողության տանել, դեռ ընթացք կա: Մեր հիմնադրամը, ի տարբերություն մշակույթի նախարարության եւ թատերական գործիչների միության, ոչ թե գնահատական է տալիս, այլ օժանդակում է զարգացմանը: Իսկ ինչ վերաբերում է Արմեն Էլբակյանի թատրոնին, թույլ տվեք Չեր հարցին չպատասխանել, որովհետեւ ինչ անաչառ կլինի, քանի որ մենք էլ մեր փոքր օժանդակությունն ունենք «Օրենք» թատրոնի ստեղծման գործում: Մի բան կասեմ` Էլբակյանի նման ռեժիսոր փողոցում չպետք մնար:

Շուտով Հայաստան է ժամանելու Վայմարի շեքսպիրյան փառատոնի գլխավոր տնօրեն Գյունտեր Բեյլիցը` ծանոթանալու հայ թատրոնի ժամանակակից ընթացքի հետ, եւ համոզված եղեք, ցույց տալու բան կա...

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՓԱՌԱՏՈՆ

Փարաջանովի ցուցահանդեսը «Խերսոնեսյան խաղերում»

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Հուլիսի 16–23-ը Ուկրաինայի մշակույթի նախարարության նախաձեռնությամբ Սեւաստոպոլում անցկացվելու է անծովյան համագործակցության երկրների արդեն ավանդական դարձող ամենամյա «Խերսոնեսյան խաղեր» միջազգային թատերական փառատոնը: Փառատոնը նշանակալից մշակութային երեւույթ է դառնում ինչպես ԱՊՀ երկրների սահմաններում, այնպես էլ միջազգային շրջանակներում: Փառատոնին, բացի ԱՊՀ երկրներից, մասնակցելու են Թուրքիայի, Ռումինիայի, Բուլղարիայի թատերական կոլեկտիվները: Ուկրաինայի մշակույթի նախարարության հրավերով փառատոնի աշխատանքներին մասնակցելու է հրավիրվել Երեւանի Փարաջանովի թանգարանը: Թանգարանի փոխտնօրեն Կարեն Միքայելյանը Փարաջանովի 32 ստեղծագործություններից կազմված ցուցադրությունը կներկայացնի սեւաստոպոլյան փառատոնի աշխատանքների ընթացքում: Փարաջանովի կոլաժների, գծանկարների ցուցահանդեսը կգործի փառատոնի տոնա-

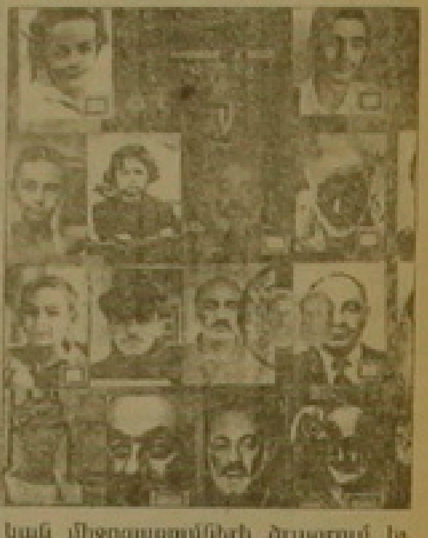

կան միջոցառումների ծրագրում եւ հանրահայտ թատերական գործիչներին մոտիկից կծանոթացնի վարպետի ստեղծագործություններին:

ԿԱՊԵՐ

Հայկական մշակութային օրեր Ֆրանսիայում

Ֆրանսիական ծնողական միության կողմից Ֆրանսիայի մշակույթի նախարարության դրամով 1995թ. ամռանը եւ աշնանը Փարիզում եւ Ֆրանսիայի մի շարք այլ քաղաքներում անց է կացնելու «Հայաստանի ճանապարհներ» անունը կրող հայկական մշակույթին նվիրված միջոցառումների շարք: Մշակութային այս ծրագիրը նպատակ ունի ներկայացնել առաջին հերթին հայկական արժեքները: Նախատեսվում է ցուցադրել նաեւ հայ կերպարվեստ ու կինո: Այս նպատակով զարնանը Հայաստան էր ժամանել բյուրոյի նախագահ Ալեն Ժիժիեջը: Մի շարք հանդիպումներ ունենալով Հայաստանի գեղարվեստի գործիչների հետ, նա իր հետ Ֆրանսիա է տարել հայ մշակույթին վերաբերող բազմաթիվ նյութեր, փաստաթղթեր, ծանոթագրություններ: «Ալեն Ժիժիեջը նման միջոցառումներ կազմակերպելու մեծ փորձ ունի: Վերջին անգամ նա մեծ հաջողությամբ Ֆրանսիայում ներկայացրել է լատվիական մշակույթը», հայտնեց Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի կցորդ Պատրիկ Տոնաղեսյանը:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Նվիրատվություն Տիգրանյան դպրոցին

Լոս Անջելեսում գործող Թեքեյան մշակութային միության Արշակ Տիգրանյանի անվան դպրոցը վերջերս 100 հազար դոլլարի ղասկարելի մի գումար է ստացել հոլանդաբնակ Լինսի հաստատությունից, հաղորդում է Արմինյըն Միրրոր-Սփեքթեյթըր շաբաթաթերթը: Դպրոցի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Ջորջ Մանդոսյանին ուղղված նամակում նշվում է, որ հաստատությունն այդ գումարը նվիրում է «տնտեսական ընդհանուր ճգնաժամի պայմաններում դպրոցին օժանդակելու նպատակով»: Նորբրիջի երկրաշարժից եւ տնտեսական սուր խռովքներից մեծապես տուժել են շրջանի շատ կրթական հաստատություններ, այդ թվում նաեւ վերոհիշյալ դպրոցը: «Մենք երախտապարտ ենք Լինսի հաստատությանը, որ ժամանակին օգնության ձեռք մեկնեց մեզ եւ թեթեւացրեց մեր ֆինանսական հոգսերը», նշել է պրն. Մանդոսյանը: Օգնելով դպրոցին նա մի անգամ եւս ցույց է տվել իր նվիրվածությունը հայկական համայնքին եւ հավասը` գալիք սերնդի առողջ ներկայացուցիչներ դաստիարակելու գործում հիմնական պատասխանատվությունն իր վրա վերցնող Հայ դպրոցի հանդեպ: Հ. Օ.

Ժյուլ Վեռնի անհայտ վեպը

Ֆրանսիացի գրող Ժյուլ Վեռնի «Փարիզը 20-րդ դարում» երբեք չհրատարակված վեպը շուտով լույս կտեսնի փարիզյան հրատարակչություններից մեկում:

1860 թվականին գրված այս վեպը Ժյուլ Վեռնի ամենահետաքրքիր գրքերից է, պնդում է դասմաբան Վերոնիկա Բեդենը: Վեպի գործողությունը տեղի է ունենում Փարիզում 1960 թվականին: Այն պարունակում է իր կանխատեսությամբ ֆրանսիական մայրաքաղաքի զարմանալի նկարագրությունը եւ վերաբերում է շատ խնդիրների, որոնք այսօր ունեն առանձնակի արդիականություն: Գրողը` հոռետեսական հայացք է գցում մեր հարյուրամյակի հասարակական մշակութային կյանքի վրա:

Հրատարակչությունը գրքի թողարկությունը զաղտնի է պահում, դրանով իսկ տալացնելով ընթերցողական հետաքրքրությունը Ժյուլ Վեռնի առաջին վեպի նկատմամբ: Այդ նույն Վերոնիկա Բեդենը առայժմ հրաժարվում է հայտնել որեւէ մանրամասնություն:

Միայն հայտնի է, որ վեպում նկարագրվում է մեր դարի Փարիզը իր «վառ լուսավորված` արեւի նման, լայն բուլվարներով, որոնք լցված են փողոցների ասֆալտով անաղմուկ սլացող ավտոմոբիլներով»...

Փարիզը` պալատների պես հարուստ խանութներով, հսկայական հյուրանոցներով, որոնցում միաժամանակ կարող են ապրել հազարավոր մարդիկ... Փարիզը` գնացքներով, որոնք օդը ծեծելով, սլանում են ֆանտաստիկ արագությամբ»:

«Փարիզը 20-րդ դարում» վեպի ձեռագիրը գտնվել է 1989 թվականին, երբ մեծ ֆանտաստի հետնորդները որոշեցին վաճառել Տուլոնում իրենց տունը: Ակտոտնակում նրանք հայտնաբերեցին մի հին չհրկիզվող պահարան, որի բանալին վաղուց կորցվել էր: Երբ պահարանը վերջապես հաջողվեց բացել, նրա մեջ գտան թղթեր, որոնց ոչ մի նշանակություն չտրվեց:

Այնուհետեւ Պյեռո Գոնդոլո-Դելլա Ռիվայի` Ժյուլ Վեռնի իտալական հայտնի մասնագետի եւ նրա ձեռագրերի խոշորագույն կոլեկցիոների հետ խոսակցության ժամանակ գրողի ծոռ Ժան Վեռնը հիշեց այն մասին, որ իր մոտ կան նյութեր եւ փաստաթղթեր, որոնք, հնարավոր է, առնչվում են իր փառաբանված նախնուն: Ուսուցելով ծանոթանալ դրանց, կոլեկցիոները Ժան Վեռնի կողմից փոխանցված տետրերից մեկի վրա նկատեց մի այսպիսի վերնագիր. «Փարիզը 20-րդ դարում»:

Դելլա Ռիվայի ձեռքի տակ կա հրատարակիչ Ժյուլ Էցելի նամակը, որը 1863 թվականին հասցեագրված էր սկսնակ հեղինակ Ժյուլ Վեռնին, որում բացատրվում էին այն պատճառները, որոնցով մերժվում էր նրա գրքի հրատարակումը. «Եթե դուք նույնիսկ մարգարե լինեիք, ապա նաեւ այդ դեպքում ոչ ոք չէր հավատա ձեր մարգարեությանը... Եկեք ձեր գրքին անդրադառնանք խանի տարի հետո»:

Ֆրանսիական մամուլից

ԱՄՆ

Հրաշալի նվեր մանուկներին

Ձնայած մանուկների համար գրված հայերեն երգերով ակավառակները բավական առատ են ԱՄՆ-ում եւ Կանադայում, նորագույն պահանջներին համապատասխանող լսատեսողական նյութերի պակասն, այնուամենայնիվ, չափազանց զգալի է: Փոքրերի համար դեռ ոչ մի հեռատեսային պատկերաձայնային, ուսուցողական խաղ կամ հաճելի մուլտֆիլմ չի տեսագրված գալով:

Ահա այս մեծ բացը լրացնելու է գալիս «Դոդիի եւ Վակոյի արկածները» տեսագրությունը, որը, ըստ Արմինյըն Միրրոր-Սփեքթեյթըր շաբաթաթերթի հուլիսի 2-ի լրատվության, վերջերս է հրապարակ հանվել Լոս Անջելեսում: Այն ուսուցողական հրաշալի մի ժամանց ծեծնարկ է, որն առաջին անգամ երեխաներին ծանոթացնում է հայկական այբուբենի հետ: Երգերով հագեց-

ված պատմվածքի հերոսը Դոդին է, որը ռեժիսոր եւ պրոդյուսեր Ստեփան Փարթամյանի ստեղծագործական մտքի արգասիքն է` աղմկարար ու չարաճճի, բայց միաժամանակ խիստ դուրեկան ու ծիծաղաշարժ: Նա աշխարհը ճանաչելու մարմաջով լցված հարցասեր երեխայի իսկական պատկերն է, որի անընդհատ հարցերին երբեմն խուսափելով, երբեմն էլ երգերով փորձում է պատասխանել Վակոն: Տեսապատմվածքը բաժանված է մի քանի մասերի, որոնցից յուրաքանչյուրը նվիրված է մի որոշակի թեմայի. այբուբեն, կենդանական աշխարհ, տարվա եղանակներ եւ երթեւեկության կանոններ: Ֆիլմը նկարահանված է հրաշալի գունային էֆեկտներով եւ լավ նյութ է օտար ափերում ապրող ինչպես փոքրերի, այնպես էլ մեծահասակների համար:

digitised by A.R.A.R.@

ԱՍՏՂԵՐԻ ՈՒՂԻՆ

Ֆիշերը երեկ, այսօր, վաղը...

Աշխարհի նախկին չեմպիոն Ռոբերտ Ֆիշերը նախնական համաձայնություն է տվել մասնակցելու բլիցային մրցամարտին, որը կսկսվի նոյեմբերի 28-ին, հաղորդում է AP գործակալությունը։ Այսպիսով, հնարավոր է, որ առաջին անգամ տեղի ունենա նրա մրցամարտը ՖԻԴԵ-ի գծով աշխարհի այժմյան չեմպիոն Անատոլի Կարպովի հետ։ Ենթադրվում է, որ մրցամարտին կմասնակցեն երկու թիմեր 6-ական շախմատիստներով։ Թիմերից մեկը կլինի Բելգրադում, մյուսը՝ Արենհեմում, իսկ խաղերը կհաղորդվեն արբանյակի միջոցով։ «Արենհեյմի» թիմում բացի Ֆիշերից կլինեն այնպիսի հայտնի վարպետներ, ինչպիսիք են Նայջել Շորթը (Անգլիա), Գատա Կամսկին (ԱՄՆ), Վասիլիս Կոտրոնիասը (Հունաստան), ինչպես նաև կանայք՝ Հուդիթ Պոլգարը (Հունգարիա) և Մայա Չիբուրդանիձեն (Վրաստան)։ «Բելգրադցիների» կողմից, բացի Կարպովից, հանդես կգան Յան Թիմմանը (Հոլանդիա), Լյուբոմիր Լյուբոևիչը (Հարավսլավիա), դասականների աշխարհի չեմպիոն Իգոր Միլադինովիչը (Հարավսլավիա), ինչպես նաև աշխարհի չեմպիոնուհի Սե Ջյունը (Չինաստան) և Ալիսա Մարիչը (Հարավսլավիա)։ Մրցամարտը տեղի կունենա միաժամանակ վեց տախտակների վրա։ Կայանալիք մրցամարտին լրացուցիչ լարվածություն կհաղորդի այն փաստը, որ հենց Կարպովի և Ֆիշերի միջև աշխարհի թագի համար չկայացած մրցամարտից հետո էր սկսվել Ֆիշերի ճգնավորությունը։ 1975 թվականին ՖԻԴԵ-ն հրաժարվեց կատարել մրցամարտին մասնակցելու նրա պայմանները և չեմպիոն հռչակեց Կարպովին։ Այդ բոլոր տարիներին Ֆիշերը մրցույթներին չէր մասնակցում և շախմատային երկնակամարում երևաց միայն 1992 թվականի ամռանը, Սպասկու հետ մրցաշարում։ Իսկ ինչպիսի՞ն էր Ֆիշերը 25 տարի առաջ։ Այդ մասին է պատմում միջազգային գրոսմայստեր Ալեքսեյ Սուետինը։

Դժբախտաբար, ինձ չհաջողվեց Ֆիշերի հետ հանդիպել շախմատի տախտակի շուրջը, թեպետ 60-ական թվականները ամենալավն էին իմ շախմատային կյանքում։ Այն ժամանակ Ֆիշերը Եվրոպայում բավականին քիչ էր խաղում։ Եվ մենք պետք է հանդիպեինք 1967 թվականին Հարավսլավիայի մրցաշարում, ուր ես պետք է մասնակցեի։ Սակայն վերջին ռոպեին ինձ հանեցին «վազքից»։ Մրցաշարը շահեց Ֆիշերը, իսկ ես կորցրեցի նրա հետ խաղալու իրական հնարավորությունը։ Այնուամենայնիվ, մի ինչ-որ 1971 թվականին, ես բավականին մոտիկից ծանոթացա նրա հետ։ Դա տեղի ունեցավ Բուենոս Այրեսում հավակնորդների եզրափակիչ մրցամարտում Ֆիշերի և Տիգրան Պետրոսյանի միջև, որի մասնակիցն եմ եղել։

Գրեթե քառորդ դար է անցել։ Սակայն Ֆիշերի այն ժամանակվա, անկաշկանդ ամերիկյան շախմատիստի մասին տպավորությունները բավականին թարմ են։

Ծանոթությունն սկսվեց նախորդ օրվա տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսից։ Դա մի հիանալի տեսարան էր։ Երկու մրցակիցները ընկան արգենտինյան կողմում լրագրողների հզոր հարձակման տակ։ Բացի դրանից, նրանց միմյանց ակնոցով էին այդ պահին։ Օրինակ, Ֆիշերին հարցրին՝ ճի՞շտ է, որ դուք ատում եք, երբ պարտվում եք ռուսներին։ «Այո, ես ատում եմ, սակայն ռուսները, երբ պարտվում են, մեռնելիս հիվանդանում են»։ Հարց Ֆիշերին. «Ո՞ւմ հետ է ավելի դժվար խաղալ Բոտվիննիկի, թե Պետրոսյանի հետ»։ Ի պատասխան Ֆիշերը նայեց ուղղակի Պետրոսյանի կողմը. «Նրա հետ։ Բոտվիննիկը չափից ավելի ծեր է»։

Ֆիշերը, չնայած գեղեցիկ կոստյումին և արտաքին ձգվածությանը, երևում էր մի ինչ չիղկված և իրեն պահում էր տղայական ձևով։

Ծիծաղելի էր նրա շփոթմունքը, երբ մի գեղեցիկ կրեոլուհի ցանկացավ նրա հետ լուսանկարվել և նրա կողքին կանգնեց, սպասելով ֆոտոապարատի լույսին. Ֆիշերը ավելի լավ բան չգտավ, քան նրանից փրկվելու համար փախչելը, ցույց տալով բոլոր ասելածի իր լավ տվյալները։

Մրցակիցների միջև երկրորդ ընդհարումը տեղի ունեցավ Արգենտինայի նախագահ Լա Նուսայի ընդունելության ժամանակ, հաջորդ առավոտյան։ Նրանցից յուրաքանչյուրին շախմատ նվիրելով, նախագահը ավանդական հարց տվեց. «Ո՞վ կհաղթի»։ Ֆիշերը առանց մտածելու պատասխանեց. «Ես։ Ընդ որում, ժամկետից շուտ»։ Պետրոսյանին այլ բան չէր մնում, քան ասել. «Ես»։ Մրցաշարի գուշակողները բազմաթիվ էին և վատ։ Նրանց լեյտմոտիվն էր. «Հանդիպում են երկու մեծ խաղացողներ։ Նրանցից առաջինը գիտի միայն մի բառ «հարձակում» (Ֆիշերը)։ Մյուսը (Պետրոսյանը) չգիտի «պարտություն» բառը»։

Հիշողության մեջ մնաց Ֆիշերի մարզական յուրահատուկ ռեժիմը։ Պարտիայից առաջ ի տարբերություն շախմատիստների մեծամասնության, նա ճաշից հետո պառկում էր «կլասսիկ[illegible]» մեջ, իսկ մի ժամվա ընթացքում թենիս էր խաղում կամ լողում, հաճախ չտանելով ֆիզիկական հոգնածությունը։

Պարտիայի ժամանակ շախմատիստները սովորաբար իրենց սնունդը բաժանում են մի բաժակ սուրճով կամ թեյով։ Ֆիշերը ընդհակառակը, նախընտրում էր խմել կաթ կամ բնական հյութեր։ Կարծում եմ դա արվում էր բժիշկների խորհրդով, որոնք խնամելով նրա նյարդային համակարգի անկայունությունը, նրան երաշխավորում էին ավելի հաճախ հանել լարվածությունը։

Մենամարտի առաջին կեսին Տիգրանը իրեն կարողի էր պահում և Ֆիշերին ստիպեց բավականին հոգնել։ Հինգ հանդիպումներից հետո հաշիվը հավասար էր, ընդ որում բախտը չբերելու համար ավելի շուտ կարող էր բողոքել Պետրոսյանը։ Սակայն Ֆիշերի շահած վեցերորդ պարտիան բեկումնային եղավ։ Մրցաշարը խիստ ավարտվեց վաղաժամկետ՝ 6,5:2,5 հաշվով։ Վստահություն զգալով, Ֆիշերը խաղում էր հզոր ուժով։

«Ռոսիյսկիե վեստի», 7 հունիսի

ՖՈՒՏԲՈԼ

Հայաստան-Մալթա. Առաջին ստուգողական խաղն այսօր

Այսօր «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում, ժամը 18-ին ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը կանցկացնի միջազգային ստուգողական հանդիպում Մալթայի հավաքականի հետ։ Այս հանդիպումը նախաձեռնել է ՈՒԵՖԱ-ի Արևելյան Եվրոպայի երկրների բյուրոն, որի նախագահը միևնույն ժամանակ Մալթայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահն է։ Այս հանդիպումը միակը չէ։ Երևանյան խաղից անմիջապես հետո Մալթայի հավաքականը կմեկնի Վրաստան, որտեղ կմրցի տեղի հավաքականի հետ։ Հայաստանի հավաքականի համար, որը Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլի նախապատրաստական ծրագրով հուլիսի 21-ին մեկնում է Մալթա, ստուգողական հանդիպումը, այս հանդիպումը ուժերի վերծանման լավ հնարավորություն է։

Նախապատրաստվելով այդ պատասխանատու հանդիպմանը, գլխավոր մարզիչ Էդուարդ Մարգարովը հավաքականում ընդգրկել է մեր առաջատար ֆուտբոլիստներ Արմենակ Պետրոսյանին, Արմեն Շահգելդյանին, Արամայիս Տոնոյանին, Համլետ Մխիթարյանին, Ռաֆայել Գրիգորյանին, Տիգրան Գոնջյանին («Արարատ»), Արմեն Ադամյանին, Սարգիս Հովսեփյանին (ՀՄՄՄ), Հարություն Վարդանյանին, Արթուր Պետրոսյանին («Շիրակ»), Արմեն Գյուլբուդաղյանցին («Բանանց»), Արա Աբրահամյանին (ՀՄ ՖԻՄԱ), Պողոս Գալստյանին («[illegible]»), Հակոբ Տեր-Պետրոսյանին («Բանանց»), Շիրակ Սարգսյանին («Ավանգարդ») և փորձառու Սեոս Խոսրովյանին (Ֆրանսիա), որոնք [illegible] անցկացրեցին Երևանում։

Այս հանդիպումը Հայաստանի հավաքականի համար պաշտոնական առաջին միջազգային խաղն է, անփոխարինելի հարկի տակ և մեծ հնարավորություն է ներկայացնում մարզիչների համար։ Հայաստանի ֆուտբոլի ֆեդերացիան, ինչպես նաև «Հրազդան» մարզադաշտը կազմակերպական մեծ աշխատանք է տարել այդ խաղը կազմակերպելու համար և հրավիրում է բոլոր ֆուտբոլասերներին այդ հանդիպմանը։

Մալթայի ֆուտբոլի ազգային հավաքականը, որը նույնպես նախապատրաստվում է Եվրոպայի առաջնության ընտրական փուլին, Երևան է ժամանել հետևյալ կազմով՝ Դեյվիդ Գլեեսս, Ռեյմոնդ Վելլա, Դեյվիդ Կարուգրսս, Ջոզեֆ Բրիֆֆա, Ալեքս Բոանսենս, Ջոզեֆ Գալեա, Ժոզեֆ Գրինե, Էդվին Կամիլլերի, Նիկոլաս Սալիբա, Սիլվիո Վելլա, Ռեջինալդ Բիլջ, Ջոզեֆ Քաթսկա, Մարտին Գրեգորի, Լորենս Բուֆֆա, Կարմել Բուսուտիլ, Փոլ Զահրա, Ջոզեֆ Կամիլլերի, Կարմել Բեչու։

ՍԱՄԲՈ

Ղարաբաղի սամբիստները կմասնակցե՞ն աշխարհի առաջնությանը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆՍ ՌԱ։ Լեռնային Ղարաբաղի սամբո ըմբշամարտի վարպետների մասնակցությունը այս տարվա աշնանը կայանալիք աշխարհի առաջնությանը և աշխարհի գավաթի խաղարկությանը կասկածի տակ է։ Դրա պատճառը ֆինանսական լուրջ դժվարություններն են։ Այդ մասին հայտնեց սամբոյի համաշխարհային ֆեդերացիայի - գործկոմի խորհրդի անդամ, միջազգային կարգի մրցավար Լեռնո Հայրապետյանը։ Նրա խոսքերով, այժմ ԼՂՀ սամբոյի ֆեդերացիայի հաշվին ոչ մի կոպեկ չկա։ Այդ նույն պատճառով ղարաբաղցի ըմբիշները չկարողացան մասնակցել հուլիսի սկզբին Լեհական Պաննիեխում կայացած սպորտային առաջնությանը։

Հատկանշական է, որ ԼՂՀ սամբոյի վարպետները առաջին անգամ համաշխարհային ասպարեզ դուրս եկան 1992 թ., Նիժնի Նովգորոդում (Ռուսաստան) կայացած աշխարհի ակումբային առաջնությունում գրավելով առաջին տեղը։ Անցյալ՝ 1993 թվականին ղարաբաղցի սամբիստները նվաճեցին 5 ոսկե մեդալներ Եվրոպայի առաջնությունում (Փարիզ, Իտալիա), այնուհետև 2 ոսկե ու արծաթե և մեկ բրոնզե մեդալներ վաստակեցին Ռուսաստանում անցկացված աշխարհի առաջնությունում։

LEVON TRAVEL
ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆԸ «ԱԶԳԸ»
ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒՄ Է «ԼԵՎՈՆ ԹՐԱՎԵԼԻ»
ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

A STYLE
Երևան, Սայաթ Նովա 10. հեռ. 52 52 10, 58 28 31

ԽՃԱՆԿԱՐ

Ալֆիո Բազիլը հեռանում է

Արգենտինայի հավաքականի ավագ մարզիչ Ալֆիո Բազիլը հայտարարեց, որ աշխարհի կրկնակի չեմպիոն Արգենտինայի հավաքականի՝ ԱՄՆ-ում ունեցած անհաջողության պատճառով ստիպված է հրաժարական տալ։ Բուենոս Այրեսում տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում նա ասաց. «Մենք ջանացինք տալ լավագույնը, նվաճելու համար աշխարհի գավաթը, սակայն պետք է նկատենք, որ մենք ապրում ենք այնպիսի ֆուտբոլային երկրում, ուր նույնիսկ 2-րդ տեղն անընդունելի է, ուստի հավաքականի մարզական պատասխանատուներս որոշել ենք հրաժարական ներկայացնել»։ Այս առթիվ հավաքականի նոր մարզչի թեկնածուներ են նշվում 1978 թ. աշխարհի չեմպիոն Արգենտինայի հավաքականի ավագ Դանիել Պասարելլան, որը հիմա մարզում է «Ռիվեր Փլեյթ» թիմը, Կառլոս Բիանկին՝ «Վելես Սարսֆիլդ» թիմի մարզիչը և Ժորժ Սոլարին, որն ԱՄՆ աշխարհի առաջնությունում գլխավորում էր Սաուդյան Արաբիայի հավաքականը։

Ռոմարիոն ապահովագրված

Բրազիլիայի հավաքականի հարձակվող Ռոմարիոն պայմանագիր է կնքել իր երկրի ապահովագրական ընկերություններից մեկի հետ, ապահովագրելով իր «մարմինը»։ Պայմանագրում նշվում է, որ եթե աշխարհի առաջնության խաղերի ընթացքում Ռոմարիոն ստանա որևէ մարմնական վնասվածք, ապա այդ ընկերությունը պարտավորվում է վճարել 20 միլիոն դոլլար։

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Բեյրութի ՀՄԸՄ-ն Լիբանանի չեմպիոն

Լիբանանի կանանց առաջնությունում հայկական երկու ակումբներ՝ ՀՄԸՄ-ը և ՀԵԸ-ի «Անդրանիկը», հասան մեծ հաջողության։ Առաջնության վերջին տուրից առաջ հայկական երկու ակումբների թիմերը տեղը խաչաձևեցին և ՀՄԸՄ-ը, նաև շնորհիվ Հայաստանի Հանրապետության հավաքականի լավագույն կենտրոնական խաղացող Էմմա Բեգլարյանի վարպետության, մեծ տարբերությամբ (76-45) հաղթեց «Անդրանիկի» աղջիկներին և վերջին տուրից առաջ ապահովեց տարբերչանքի չեմպիոնի կոչումը։ «Անդրանիկը» գրավեց երկրորդ տեղը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՔՐԵԱԿԱՆ

Փնտրվում են Վլադիմիր Գրիգորյանի դեմ մահափորձ կատարողները

Ինչպես տեղեկացրել էինք, հունիսի 2-ին Հայաստանի Հանրապետության դատախազության քննչական վարչության պետ Վլադիմիր Գրիգորյանի դեմ մահափորձ կատարվեց, որից հետո Հայաստանի Հանրապետության դատախազությունը ճշտական գործ հարուցեց: Ավելի ուշ հայտնի դարձավ, որ այս ահաբեկչական գործողությունը կատարել են ներքին գործերի նախարարության ներքին զորքերի նախկին աշխատակիցները: Հետախուզման մեջ գտնվող կասկածյալների մասին տարբեր վարկածներ կային: Եւ ահա երեկ Հայաստանի Հանրապետության դատախազությունից մեզ տրամադրեցին Վլադիմիր Գրիգորյանի դեմ մահափորձ կատարողների տվյալները: Այդ անձինք գտնվում են հետախուզման մեջ.

Սուրեն Սերգեյի Հարությունյան
ծնված՝ 1967 թ.
Հասցեն. Երեւան, Օրբելու փողոցի 65-ա շ., բն. 25

Արշակ Աշիկի Շուխյան
ծնված՝ 1973 թ.
Հասցեն. Երեւան, Դավիթաշեն III թաղ., 16 շ., բն. 11

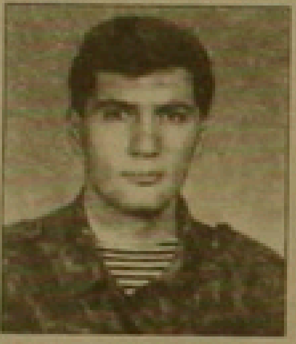

Իսրայել Ռոզլերտի Սարգսյան
ծնված՝ 1969 թ.
Հասցեն. Երեւան, Կամոյի փողոցի 149ա շ., բն. 22

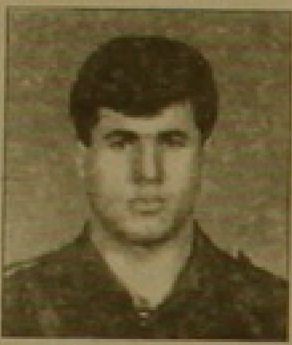

Կամո Վաղինակի Նարիբեկյան
ծնված՝ 1972 թ.
Հասցեն. Երեւան, Կամոյի փողոցի 106/1 շ., բն. 27

Հետախուզվողների, նրանց կատարած հանցագործությունների եւ գտնվելու վայրի վերաբերյալ տեղեկություններ ունեցող անձանց խնդրվում է անհապաղ հայտնել ՀՀ դատախազության քննչական մաս (Երեւան, Շահումյան 6, հեռ. 56-36-34, 56-51-69, 58-00-12): Զանգերի եւ հաղորդումների գաղտնիությունը երաշխավորվում է:

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Հանգամանակություն «Նոր օրի» խմբագրատան եւ «Պեշկյոթուրյան» կենտրոնի համար

Ինչպես հայտնել էինք նախապես, հուլիսի 5-ի երեկոյան հրդեհվել էր Լոս Անջելեսի մեր պաշտոնակից ՌԱԿ Միացյալ Նահանգների պաշտոնաթերթ «Նոր օրի» խմբագրատունը, որը գտնվում է Թեքեյան մշակութային միության «Պեշկյոթուրյան» կենտրոնի շենքում: Թեքեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչությունից ստացված նոր հաղորդագրությունից հայտնի է դառնում, որ բացի «Նոր օրի» խմբագրատնից, հարակից գրասենյակից ու գրասենյակներից, որոնք փչացել են ամբողջովին, վրա հասած հրշեջների օգտագործած ջուրը ողողել է ամբողջ առաջին հարկը, որտեղ գտնվում է նաեւ դասախոսությունների եւ ցերեկային ցուցահանդեսների դահլիճը, անգործածելի դարձնելով դրանք: «Հավանաբար, կարդում ենք հաղորդագրության մեջ, կարելի կ՚ըլլայ արդահավագրութեան յաչկացումներով շէնքը մասամբ վերանորոգել, սակայն անդառնալի կորուստ կրած ըլլալ մնան «Նոր օր»-ի արխիվները եւ դժբախտաբար կարելի չըլլայ ամբողջացնել գրադարանը, որ արժէքաւոր ու հին հատորներ կային, եւ մանաւանդ՝ վերականգնել թերթերու եւ հանդեսներու հաւաքածոները, որոնք երկար ժամանակի ու ծախսի կը կարօտին: Իսկ մեքենական նոր սարքեր գնելու եւ այրած կարասիները նորերով փոխարինելու համար կարիք կայ հազարաւոր գումարներու»:

Հաղորդագրությունը հայտնում է նաեւ, թե 72-ամյա «Նոր օր» եռօրյան, այնուամենայնիվ, սկսել է վերահրատարակվել շաբաթական դրությամբ, օգտագործելով «Նոր կեանք» շաբաթաթերթի մեքենաներն ու սարքավորումները (գովելի համագործակցություն հայ մամուլի համար), իսկ որպես խմբագրատուն՝ Սուրբ Հովհաննու Կարապետ մայր եկեղեցու գրասենյակները: Լոս Անջելեսի հայ գաղութի կարեւոր կազմակերպությունները եւս առաջարկել են իրենց զորակցությունն ու աջակցությունը:

Վերջում հաղորդագրությունը թերթի եւ ԹՄՄ-ի բոլոր բարեկամներին կոչ է անում նյութապես սատարելու միությանը, որպեսզի շուտով վերանորոգվի «Պեշկյոթուրյան» կենտրոնը եւ, մանավանդ, նոր սարքավորումներ ձեռք բերելով հնարավոր դառնա «Նոր օրի» կանոնավոր հրատարակությունը:

Եղանակը Հայաստանում

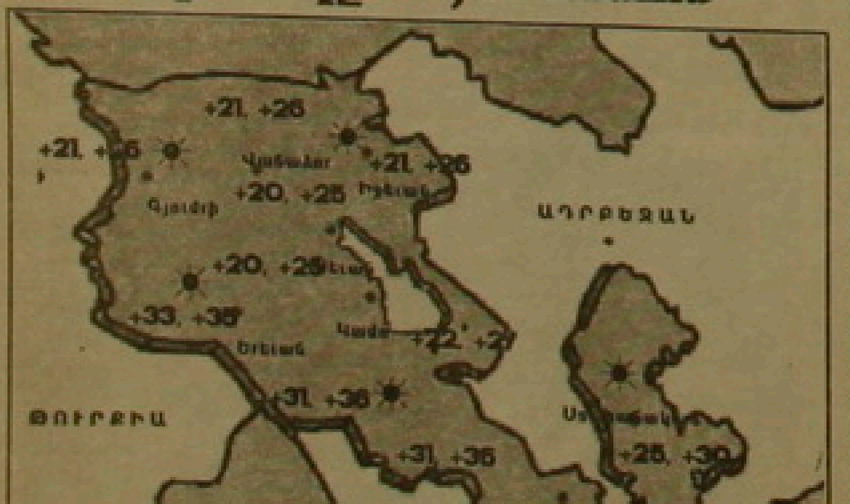

ՀԱՄԱՌՈՏ

Էլիզաբեթ 2-րդը եւ Էդինբուրգի դուքսը Ռուսաստանում

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բորիս Ելցինի հրավերով Նորին Մեծություն Էլիզաբեթ թագուհին եւ Էդինբուրգի դուքսը 1994 թ. հոկտեմբերի 17-20-ը պաշտոնական այցով կժամանեն Ռուսաստան: Այդ մասին այսօր հաղորդեց Ռուսաստանի Դաշնության նախագահի մամուլի ծառայությունը:

Ազատ առեւտուր Էստոնիայի հետ

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Եվրոպական միության հանձնաժողովը հայտարարել է, որ համաձայնություն է ձեռք բերել Էստոնիայի հետ ազատ առեւտուր կազմակերպելու վերաբերյալ: Այն կսկսի գործել 1995 թվի հունվարի մեկից: Համաձայնագիրը նախատեսում է ազատ առեւտրի գոտի ստեղծել արդյունաբերական ապրանքի համար:

Գլխավոր կոմիսարը կմեկնի Կուբա

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: ՄԱԿ-ի մարդու իրավունքների գծով գլխավոր կոմիսար Լասոն հայտարարել է, որ պատրաստվում է այցելել Կուբա՝ տեղում քննելու այդ երկրում մարդու իրավունքների խախտումներին վերաբերող հարցերը: Լասոյի խոսքերով, ինքը հրավեր է ստացել, բայց Կուբայի իշխանությունները երբեւէ մուտքի վիզա չեն տվել մարդու իրավունքի գծով փորձագետներին: Լասոն չի ճշտել առայժմ իր հնարավոր այցի ժամկետը:

Եվրոպա՝ միացյալ հրավերով

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ, 14 ՀՈՒԼԻՍ, ՓԱՍՏ: Եվրոպական հանձնաժողովը հայտարարել է, որ կշարունակի մշակել այն առաջարկները, որոնք ուղղված են Եվրոպա մուտքը դյուրացնելուն՝ միացյալ վիզա մտցնելու ճանապարհով: Այդ առաջարկների համաձայն, ցանկացած անձ, որ ունի եվրոպական միության անդամ երկրներից որեւէ մեկի հրավերը, կարող է հանգիստ ու առանց լրացուցիչ հրավերների ճամփորդել միության անդամ մյուս երկրներում: Այս նախագծին հիմնականում երկրների մի մասը, սակայն, դեմ է: Դրանց թվում է մասնավորապես Մեծ Բրիտանիան, որի կարծիքով նման համակարգը կհանգեցնի սահմանապահ հսկողության թուլացմանը եւ կդժվարացնի պայքարը թմրանյութերի մաքսանենգության, ահաբեկչության եւ ապօրինի գաղթի դեմ:

ԸՐԴԱՆ

Շիմոն Պերես. Գոլանը կվերադարձվի Սիրիային

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իսրայելի արտգործնախարար Շիմոն Պերեսը հայտարարություն արեց, որն այստեղ համարվում է այն բանի ակնհայտ ակնարկություն, որ Գոլանի բարձունքները բերեւս Սիրիային վերադարձվեն երկու երկրների հաշտության պայմանագրերի դիմաց:

Հինգշաբթի օրը իրենական բնակավայրերի ներկայացուցիչների առջեւ ելույթ ունենալով, Պերեսն ասաց, որ «Անցյալում Իսրայելի կառավարությունը ճանաչել է Սիրիայի ինքնիշխանությունը Գոլանի բարձունքների նկատմամբ, ինչպես նաեւ հաշտության սկզբունքը, որը հիմնված է Իսրայելի անվտանգությունը հաշվի առնելու եւ միջազգային սահմանները հարգելու վրա»: Իսրայելի ԱԳՆ մամուլի քարտուղարի հայտարարության մեջ ճշգրտվում է, որ նախարարը «նկատի է ունեցել 1967 թ. ազգային միասնության կառավարության ընդունած որոշումը»:

Վարչապետ Իցհակ Ռաբինը հրաժարվեց մեկնաբանել Պերեսի հայտարարությունը, ասելով, որ նա չի ցանկանում արծարծել այդ հարցը: Կառավարության ղեկավարը նշեց, որ Իսրայելի եւ Սիրիայի դիրքորոշումների տարբերությունը «դեռ չափազանց մեծ է»:

Մյուս կողմից, Սիրիան խոչընդոտ չէր Միջին Արեւելքում համապարփակ խաղաղության ճանապարհին: Նա համաձայն է Իսրայելի հետ քննարկել երկկողմ հարաբերությունների բոլոր հարցերը Գոլանի բարձունքներից նրա զորքերի դուրսբերման պատրաստակամության դիմաց: Այդ մասին, այսօր հայտարարեց սիրիական բարձրաստիճան աղբյուրներից մեկը:

Սիրիայի ղեկավարության կարծիքով, նշեց նա, մերձավորարեւելյան հաշտության գործընթացում մինչեւ օրս երկանային համակողմանի կարգավորման մեջ դրական լուրջ տեղաշարժեր չեն եղել: Մինչեւ օրս իրական խաղաղություն չկա միջազգային ընկերակցության բանաձեւերի կատարումից Իսրայելի հրաժարման պատճառով, ասաց նա:

ՆԱՏO-ի մեջ մտնելը ձեռնտու է Վրաստանին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՄՆԱՐՔ: ՆԱՏO-ի մեջ մտնելը Վրաստանին ձեռնտու է թե քաղաքական, թե տնտեսական, թե սոցիալական տեսակետից: Ներկայումս հանրապետության պաշտպանության նախարարությունը, պետության ղեկավարի աշխատակազմը եւ արտգործնախարարությունն աշխատում են ներկայացվելիք փաստաթղթի վրա, որի մեջ ձեւակերպվելու է, թե Վրաստանը ինչ է սպասում ՆԱՏO-ից եւ ինչ կարող է առաջարկել փոխարենը: Այդ մասին հանրապետության հարցազրույցի ժամանակ հայտարարեց Վրաստանի արտաքին գործերի փոխնախարար Գեորգի Բուրդուլին: Վերջինիս կարծիքով, գլխավորը, որ Վրաստանն ուզում է ստանալ ՆԱՏO-ից, ժողովրդավարական սկզբունքների վրա հիմնված մարտունակ բանակի ստեղծումն է, Վրաստանի զինվորական մասնագետների պատրաստումը եւ նրա զինված ուժերի նախապատրաստումը խաղաղապահ գործողություններին մասնակցելու, ինչպես նաեւ համատեղ զորավարժություններ անցկացնելու համար:

Իսկ ինչ վերաբերում է ՆԱՏO-ի մեջ մտնելու ժամկետներին, փոխնախարարը նշեց, որ այդ հարցը կախված չէ Վրաստանի ցանկությունից եւ տվյալ կազմակերպության մեջ ընդունվել հնարավոր է միայն հեռավոր ապագայում:

Սակայն Բուրդուլիի կարծիքով, այդ ուղղությամբ առաջին քայլն արդեն արված է: Վրաստանը ստորագրել է ՆԱՏO-ի «Գործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագիրը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրավիրում ենք ցեզ «Էրեբունի» բժշկական կենտրոն, 3-րդ պոլիկլինիկայի շենքում, նորագույն տեխնիկայի բարձրորակ սարքավորումներով (լազերային) բուժման: Դիմել կարող եք նյարդային, սիրտանոթային, շնչուղիների, ստամոքսաղիքային տրակտի, միզուղիների, մաշկային, ինչպես նաեւ մի շարք խրոնիկ բորբոքային հիվանդությունների դեպքում: Հասցեն՝ Այվազովսկու 131 (Էրեբունի զանգված, 3 պոլիկլինիկա):

Մեզ վստահում է կառավարությունը

ARMENTRUST

Կանոնադրական հիմնադրամ՝ 100 000 000 (հարյուր միլիոն) դրամ

Պետական թույլտվություն (լիցենզիա)՝ N2 0003 տրված ՀՀ Ֆինանսների Նախարարության կողմից

Թողարկման ազդագիր՝ FS-0005 տրված ՀՀ Ֆինանսների Նախարարության կողմից

Բանկ՝ Վերակառուցման եւ Զարգացման Բաժնետիրական Բանկ

ARMENTRUST
բաժնետիրական ընկերության

Փիքսված դիվիդենդներով բաժնետոմսերի սերտիֆիկատների վաճառքը դրամով եւ արժույթով սկսվում է

սույն թվի հուլիսի 4-ից

աշխատանքային ժամեր՝ 10.00-17.00
հանգստյան օր՝ կիրակի

ԵՐԵՒԱՆ
ՍԱՅԱԹ-ՆՈՎԱ 27
(Սայաթ-Նովա եւ Նալբանդյան խաչմերուկ)
Հեռ. 58 67 18
58 67 19

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 10 000. Պատվեր 1803. Ստորագրված է տպագրության 15. 07. 1994 Գինը՝ 10 դրամ

digitised by A.R.A.R.@